

Mezinárodní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků

na základě výzkumu studie Health Behaviour in School-Aged
Children realizované v roce 2014

Česká republika, Slovenská republika, Maďarsko, Ukrajina a Polsko

hbsc
HEALTH BEHAVIOUR IN
SCHOOL-AGED CHILDREN
ČESKÁ REPUBLIKA /

---

*Na světě jsou dvě hnusné věci
a to škola, protože když jsou děti
ve škole tak jsou málo s rodiči,
a práce. Rodiče chodí do práce
a nemají čas na nás. (11 let)*

Editoři

Prof. Andrea Madarasová Gecková, Ph.D.

Doc. Zuzana Dankulinová, Ph.D.

Doc. Dagmar Sigmundová, Ph.D.

Mgr. Michal Kalman, Ph.D.

Na zprávě spolupracovali:

Prof. Andrea Madarasová Gecková, Ph.D.

Doc. Zuzana Dankulinová, Ph.D.

Doc. Mgr. Martina Bašková, Ph.D.

Doc. Mgr. Dagmar Sigmundová, Ph.D.

Doc. MUDr. Tibor Baška, Ph.D.

Mgr. Michal Kalman, Ph.D.

Mgr. Jaroslava Kopčáková

Mgr. Michaela Pálfiová

Mgr. Daniela Bobáková, Ph.D.

Mgr. Peter Kolarčík, Ph.D.

Mgr. Jana Holubčíková

Mgr. Daniela Husárová

Mgr. Zuzana Nováková, Ph.D.

Mgr. Petr Baďura

Mgr. Jan Pavelka, Ph.D.

Mgr. Zdeněk Hamřík, Ph.D.

Košice – Olomouc, 2016

Mezinárodní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků na základě výzkumu studie Health Behaviour in School-Aged Children realizované v roce 2014.

*Česká republika, Slovenská republika,
Maďarsko, Ukrajina a Polsko.*

Fakulta
tělesné kultury

Univerzita Palackého
v Olomouci

**World Health
Organization**

Kancelář WHO v České republice
Country Office in the Czech Republic

hbsc
HEALTH BEHAVIOUR IN
SCHOOL-AGED CHILDREN
ČESKÁ REPUBLIKA /

Poděkování:

Tato zpráva byla podpořena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky v rámci projektů ING011 LG 14042 a LG 14043 a Mezinárodním Visegrádským Fondem v rámci projektu č. 21410316.

Obrázky: Základní umělecká škola - výtvarný obor, Kováčska 43, Košice

Citáty žáků odrážejí jejich pohled na prezentované výsledky pro jednotlivé oblasti a byly získány se souhlasem žáků během setkání projektu „Chceme slyšet jejich hlas“- interpretace vybraných výzkumných zjištění studie HBSC 2014/2015 z pohledu dětí a mládeže.

Prof. Andrea Madarasová Gecková, Ph.D.

Doc. Zuzana Dankulinová, Ph.D.

Doc. Mgr. Dagmar Sigmundová, Ph.D.

Mgr. Michal Kalman, Ph.D.

Vydala: Univerzita Palackého v Olomouci

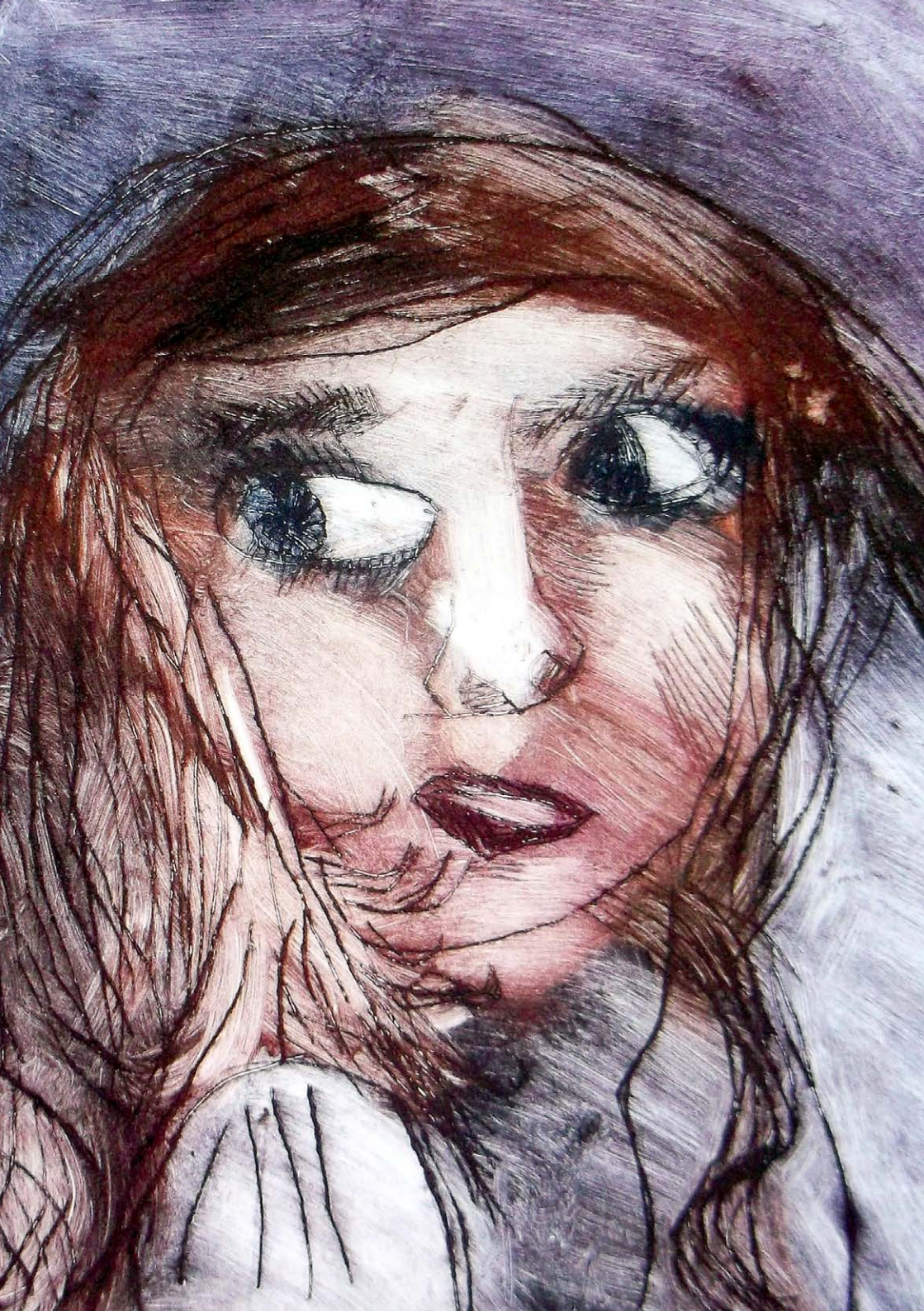
Rok vydání: 2016

Design a sazba: Mgr. art. René Říha

Obsah

Předmluva	6
Popis HBSC studie realizované ve školním roce 2013/2014	8
Zdraví	11
Stravovací zvyklosti	19
Užívání psychoaktivních látek	29
Sexuální chování	37
Násilné chování	41
Pohybová aktivita a volný čas	47
Vrstevníci	51
Rodina	55
Škola, školní prostředí	61
HBSC projekt, český národní tým	66

Předmluva

Dostává se Vám do rukou publikace, která vychází z mezinárodní studie zaštitěné Světovou zdravotnickou organizací, pro kterou se již vžil název její anglické zkratky HBSC. Ta již více než 30 let poskytuje informace o zdraví, tělesné a duševní pohodě, sociálním prostředí a chování ve vztahu ke skupinám 11letých, 13letých a 15letých chlapců a dívek a stala se jedním z nejdůležitějších zdrojů informací o školní mládeži. Je významná tím, že se zaměřuje na pochopení zdraví mladých lidí v sociálním kontextu – doma, ve škole a s rodinou a přáteli. Snaží se poznat, jak tyto faktory ovlivňují zdraví mladistvých během dospívání. Takto velký soubor odpovědí je již dostatečně validním podkladem, který musíme brát v potaz, chceme-li ovlivnit zdravý vývoj dětí a jejich prostřednictvím i vývoj celé společnosti.

Studie HBSC zviditelňuje dospívání jako kritické období v průběhu života. Jedná se o jedinečný nástroj, který umožňuje pochopit nové výzvy související se zdravím dospívajících a slouží jako společný hlas promlouvající o vnitrostátní a mezinárodní realitě života mládeže. Právě tato možnost mezinárodního srovnání je to, co činí z předkládaných informací velmi hodnotný, v podstatě unikátní zdroj dat pro práci nás všech, kteří se mladé generaci a jejímu zdraví věnují.

Předkládaná publikace porovnává naši školní mládež s vrstevníky zemí nám nejbližších. Mnoho z uvedených zjištění se v jednotlivých zemích zřetelně liší, což dále zdůrazňuje význam faktorů na úrovni jednotlivých zemí a kulturních norem pro zdraví a tělesnou a duševní pohodu mladých lidí.

Zamysleme se proto nad výsledky, které českou mládež nestaví právě do nejlepšího světla. A to především v oblasti jejího rizikového chování. Společnost jim však k tomu dává příležitost. Ukažme proto získaná data jako vhodný argument především těm, kteří mají kompetence ale i politický mandát, tuto situaci změnit. Jde přeci o zdravý vývoj každého z mladých jedinců a zároveň o budoucí prosperitu tohoto státu. To již je dostatečně pádný důvod ke změně.

Ráda bych popřála této publikaci dostatek čtenářů a poděkovala touto cestou jejich autorům.

Alena Šteflová

Ředitelka Kanceláře WHO v ČR

Popis HBSC studie realizované ve školním roce 2013/2014

„Health Behaviour in School-Aged Children“ (dále jen HBSC) je jednou z prvních mezinárodních průřezových studií, která byla zahájena jako iniciativa třech států v roce 1983 (Velká Británie, Finsko a Norsko). Postupně se přidávaly i další státy a studie byla přijata pod záštitu Světové zdravotnické organizace WHO (1989). V současnosti se na ní podílí 340 výzkumníků ze 44 států Evropy a Severní Ameriky. Poslední sběr dat se uskutečnil ve školním roce 2013/2014 a zúčastnilo se jej 219 460 školáků.

Tabulka 1: Popis výzkumného souboru studie HBSC: Zastoupení respondentů z jednotlivých států a dle věkových skupin

	11letí	13letí	15letí
Polsko	1507	1525	1484
Ukrajina	1474	1384	1694
Maďarsko	1424	1352	1100
Česká republika	1574	1721	1760
Slovensko	1772	2407	1835

Mezinárodní zpráva o zdraví a životním stylu „Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people’s health and well-being“ byla publikována v březnu 2016. Tato zpráva prezentuje data ze 44 států a poskytuje údaje o rozdílech mezi chlapci a dívkami a zároveň o změnách v chování mezi 11 až 15letými a to v období, které určuje, jak se bude zdraví a životní styl vyvíjet a upevňovat až do dospělosti. Zpráva upozorňuje na socioekonomické rozdíly, rozdíly mezi jednotlivými státy a regiony a identifikuje příležitosti k možným intervencím. Publikovaná zjištění zároveň zdůrazňují význam společenského kontextu a jeho možného vlivu na zdraví mladých lidí.

Mezinárodní zpráva je k dispozici na <http://www.hbsc.org/publications/international/>

Národní zprávy jsou k dispozici na <http://www.hbsc.org/membership/countries/index.html>

V této publikaci se pokusíme přiblížit, jak vypadá situace v oblasti zdraví a determinant životního stylu dětí a školáků v zemích Visegrádské čtyřky - České republice, Maďarsku, Polsku a Slovensku v kontextu mezinárodní studie. Výzkumná zpráva je dále doplněna o data z Ukrajiny.

Obrázek 1: Popis studie HBSC

HBSC

Health Behaviour in School-aged Children

HBSC je jednou z prvních průřezových studií, která začala jako iniciativa Velké Británie, Finska a Norska v roce 1983. Postupně se přidávaly další státy a v současnosti na ni spolupracuje 44 států Evropy a Severní Ameriky.

————— Pro KOHO jsou naše výsledky? —————

Poskytuje komplexní informace o zdraví a životním stylu školáků v jejich sociálním kontextu. Informace jsou využitelné při tvorbě a hodnocení strategií a politik zaměřených na podporu zdravého vývoje školáků. Jsou zdrojem informací pro odborníky z praxe, učitele i širokou veřejnost.

- 1983/1984
- 1985/1986
- 1989/1990 + Kanada
- 1993/1994 + Grónsko
- 1997/1998 + USA
- 2001/2002
- 2005/2006
- 2009/2010
- 2013/2014

Česká republika se ke studii připojila v roce 1993/1994

Výzkumný soubor ve 44 státech Evropy a Severní Ameriky představují 11, 13 a 15letí školáci. V každém státě je nutno sesbírat data minimálně od 1500 respondentů v každé věkové kategorii.

Na co jsme se ptali?

zdravotní obtíže, životní spokojenost, úrazy, spánek, užívání léků, zdravotní znevýhodnění	Indikátory zdraví	Rizikové chování	kouření tabáku, konzumace alkoholu, opilost, užívání marihuany
hmotnost a redukce hmotnosti, společné stravování s rodiči, konzumace ovoce, zeleniny, sladkostí	Stravovací zvyklosti	Vrstevníci	podpora od přátel, popularita, romantické vztahy, subkultury, šikanování, rvačky
vztah ke škole, školní výkon, vztah k učitelům, podpora ze strany učitelů	Škola	Školní prostředí	závažné problémy ve škole a jejím okolí, zařízení a vybavení škol, stravování ve školách, podpora pohybové aktivity
struktura rodiny, rodinná blahobyť, podpora od rodiny, rodinná kontrola, rodinná pravidla	Rodina	Volnočasové aktivity	pohybová aktivita, sedavé trávení volného času, organizované aktivity, internet

ZDRAVÍ

Z hlediska **celkového hodnocení zdraví** se školáci na Slovensku neliší od průměru studie HBSC. V České republice, Polsku, Maďarsku a na Ukrajině hodnotili zejména dívky své zdraví hůře ve srovnání s průměrem studie HBSC.

Jiná je situace v případě **vícečetných zdravotních obtíží**, kde 11 a 13letí slovenští a polští školáci udávali více zdravotních obtíží oproti průměru studie HBSC. Polsko a Slovensko tak v tomto případě patří v obou věkových kategoriích do první desítky států s nejvyšším výskytem vnímaných zdravotních obtíží. Opačný je stav ve skupině 13 a 15letých ukrajinských školáků, kteří ve srovnání s průměrem HBSC států trpěli zdravotními obtížemi výrazně méně často.

Pozitivnější je situace u **lékařsky ošetřovaných úrazů**, kde ve věkových kategoriích 11 a 13 let patříme mezi státy s nejnižším výskytem a nacházíme se výrazně pod průměrem studie HBSC a pouze 15letí školáci se tomuto průměru přiblížili.

Nadváha a obezita je ve všech věkových skupinách nad úrovní průměru studie HBSC s výjimkou ukrajinských školáků, kteří jsou naopak výrazně pod tímto průměrem.

Zatímco slovenští, čeští a maďarští školáci **hodnotí svou postavu negativně** srovnatelně často s průměrem členských států HBSC, ukrajínští školáci hodnotí svou postavu oproti průměru studie HBSC jako tlustou méně často a ti polští naopak podstatně častěji. Polsko dokonce vede žebříček států ve výskytu negativního hodnocení vlastní postavy a to navzdory skutečnosti, že nadváha i obezita je u polských školáků v rámci studie HBSC podprůměrná.

Výskyt **držení diety** byl ve skupině ukrajinských školáků srovnatelný s průměrem členských států HBSC a naopak u maďarských, polských a českých školáků nadprůměrný. Do první desítky států s nejvyšším výskytem držení diety patří ve všech věkových kategoriích Polsko a Maďarsko, v kategorii 11 a 13letých Slovensko a v kategorii 13 a 15letých Česká republika.

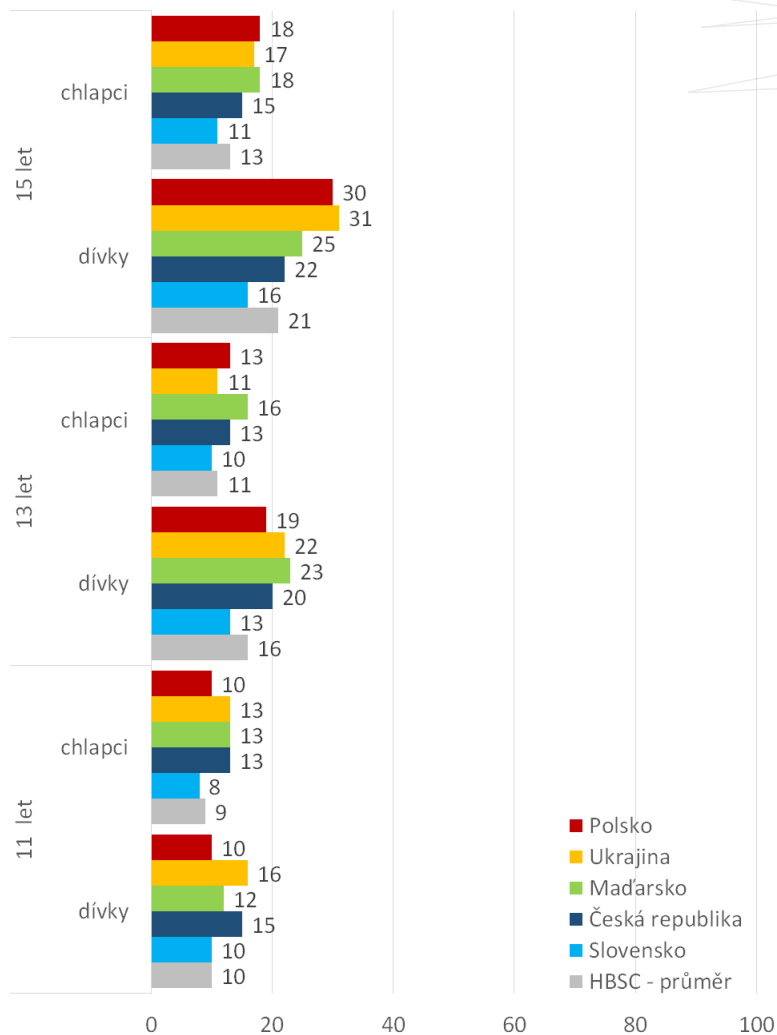
*Když si nemocný,
je tma, si zavřený
v pokoji, a když jsi
zdravý, jsi venku, svítí
slunce. (11 let)*

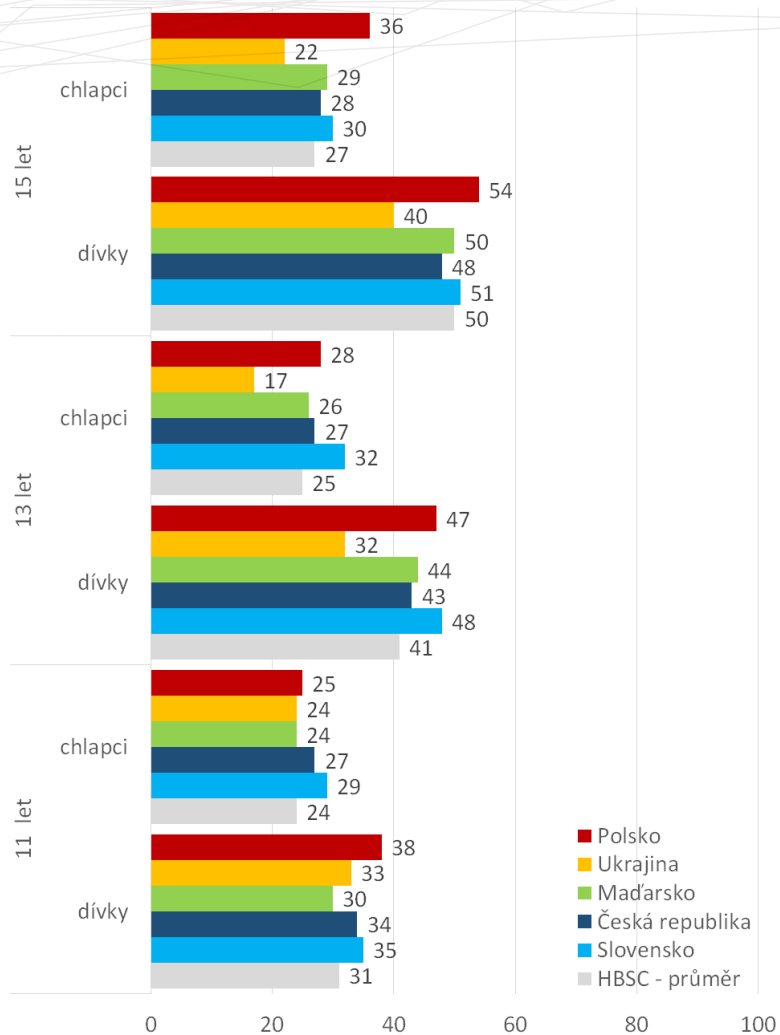
< Na koupališti

Lucia Ploščicová, 6 let

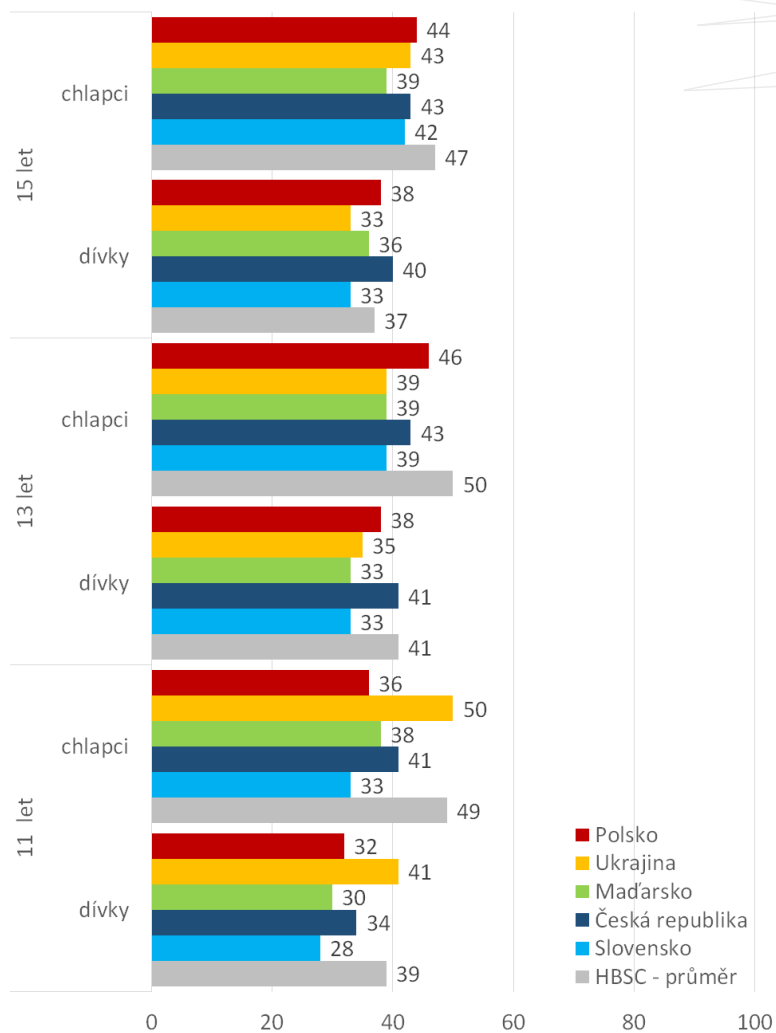
Obrázek 2: Hodnocení zdraví – děti, které hodnotily své zdraví negativně (v %)

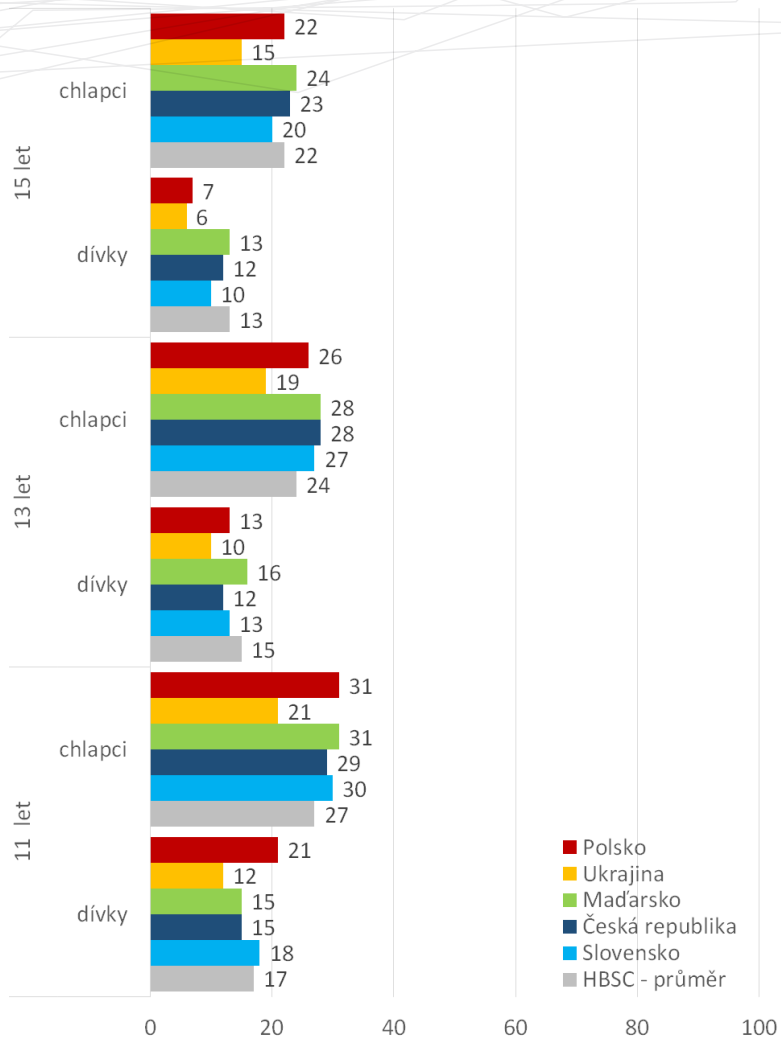
Obrázek 3: Výskyt zdravotních obtíží - 2 a více zdravotních obtíží alespoň jednou týdně (v %)

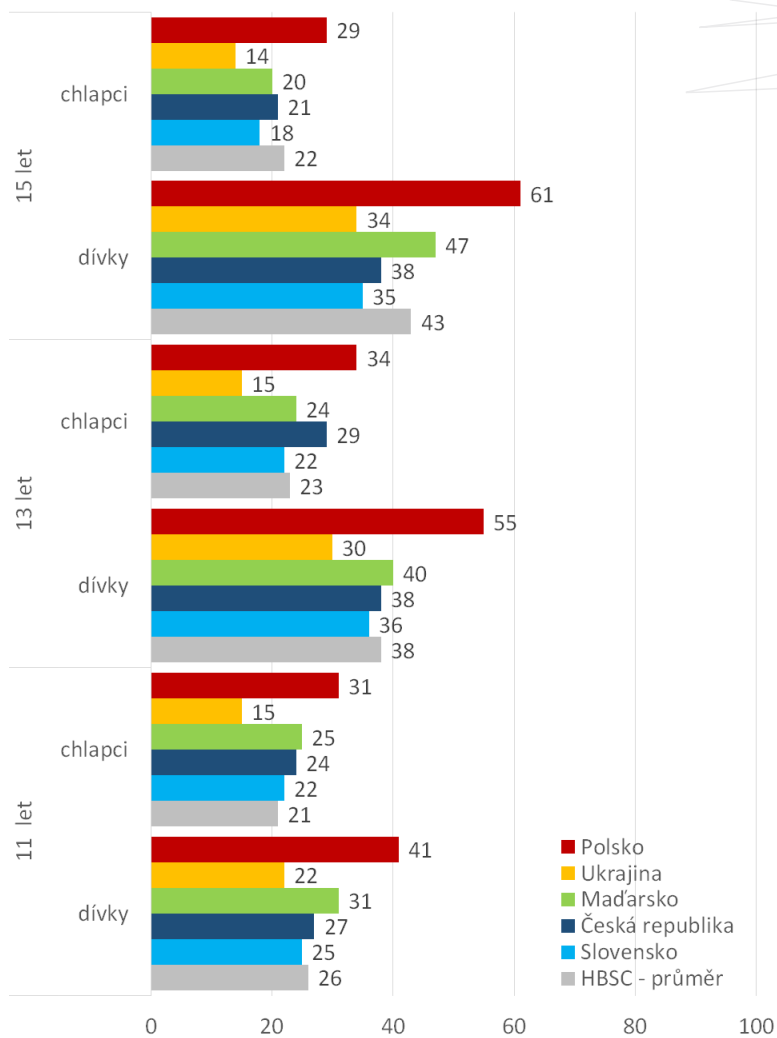
Obrázek 4: Výskyt úrazů - alespoň jeden úraz v uplynulém roce (v %)

Obrázek 5: Výskyt nadváhy a obezity (v %)

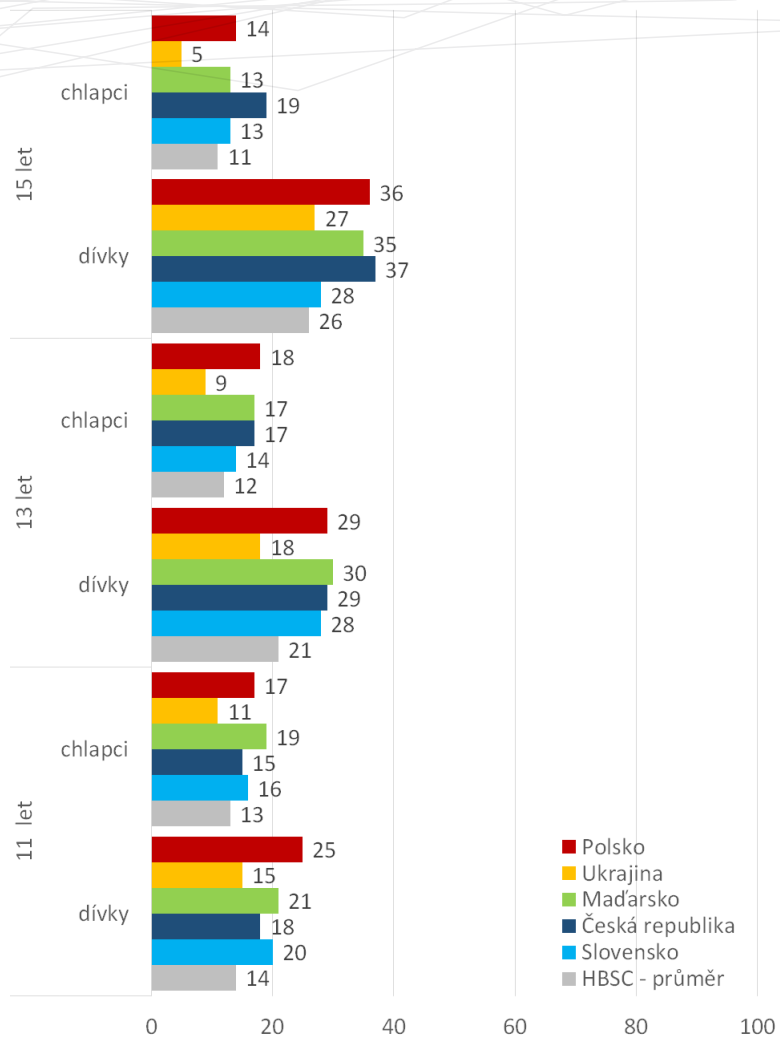

Obrázek 6: Hodnocení vlastní postavy - trochu nebo velmi tlustá postava (v %)

Obrázek 7: Podíl dětí držících dietu (v %)

STRAVOVACÍ ZVYKLOSTI

Ve srovnání s průměrem studie HBSC uvádějí slovenští, čeští a maďarští školáci podstatně méně často, že **každý den snídají** a to napříč všemi věkovými kategoriemi. Naopak u ukrajinských školáků je výskyt každodenního snídání nad průměrem studie HBSC a u polských školáků na úrovni tohoto průměru.

Velmi podobná je situace v případě **každodenních snídaní a večeří společně s rodiči**. Slovenští, čeští, maďarští a polští školáci jsou výrazně pod průměrem studie HBSC. Výjimkou jsou školáci z Ukrajiny, kteří společně s rodiči večeří nadprůměrně často.

Zatímco slovenští, čeští, maďarští a polští školáci **konzumují ovoce** stejně často, jako je průměr studie HBSC, na Ukrajině je konzumace ovoce podstatně častější.

I v případě **konzumace zeleniny** je Ukrajina opět výrazně nad průměrem studie HBSC. Slovenští, čeští, maďarští a polští školáci naopak konzumují zeleninu méně často.

Každodenní **konzumace sladkostí** je na Slovensku, Ukrajině a v Maďarsku velmi vysoko nad průměrem studie HBSC ve všech věkových skupinách. Stejně tak je tomu i v Polsku u 13 a 15letých. Školáci z České republiky jsou v tomto ohledu na úrovni průměru.

Rovněž každodenní **pítí slazených nápojů** je na Slovensku a v Maďarsku velice rozšířené a výrazně překračuje průměr studie HBSC. Nadměrnou konzumaci těchto nápojů lze pozorovat také v Polsku. Čeští a ukrajínští školáci jsou na úrovni průměru.

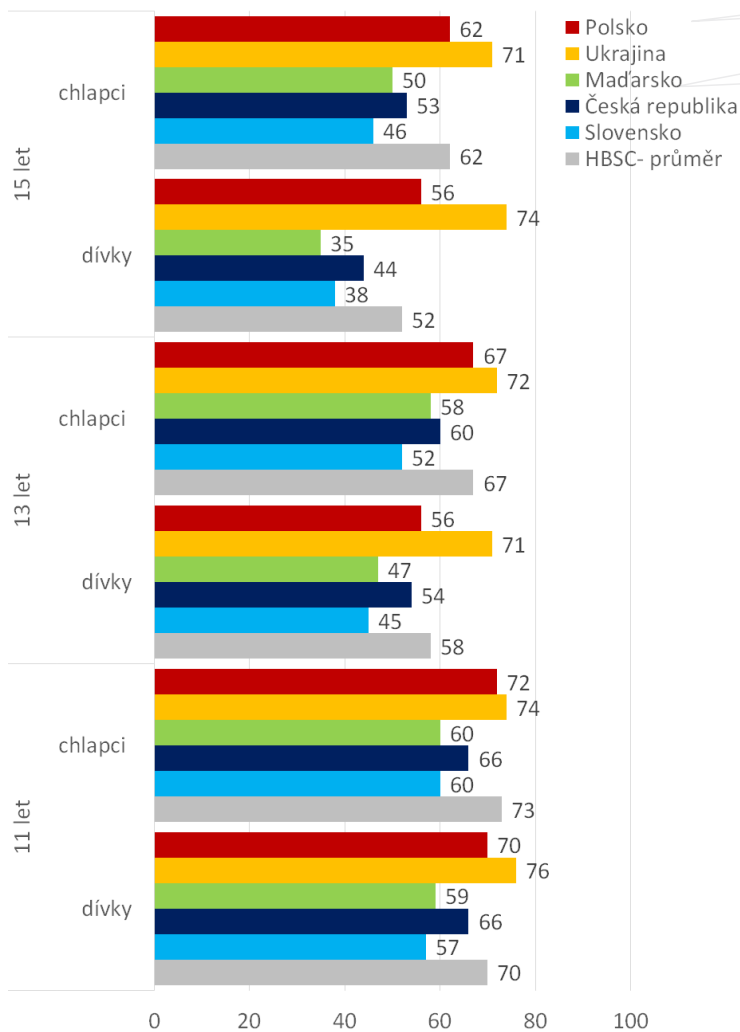
Čištění zubů alespoň dvakrát denně udávají školáci na Slovensku i v Polsku srovnatelně s průměrem studie HBSC. Relativně příznivá situace je také v České republice, kde podíl školáků čistících si zuby alespoň dvakrát denně mírně překračuje průměrné hodnoty studie HBSC. Nežádoucí stav pak pozorujeme v Maďarsku a na Ukrajině, kde školáci uvádějí nižší četnosti čištění zubů ve srovnání s průměrem studie HBSC.

*Děti si raději vezmou jídlo
a jdou s ním k televizi i se
sourozenci. (13 let)*

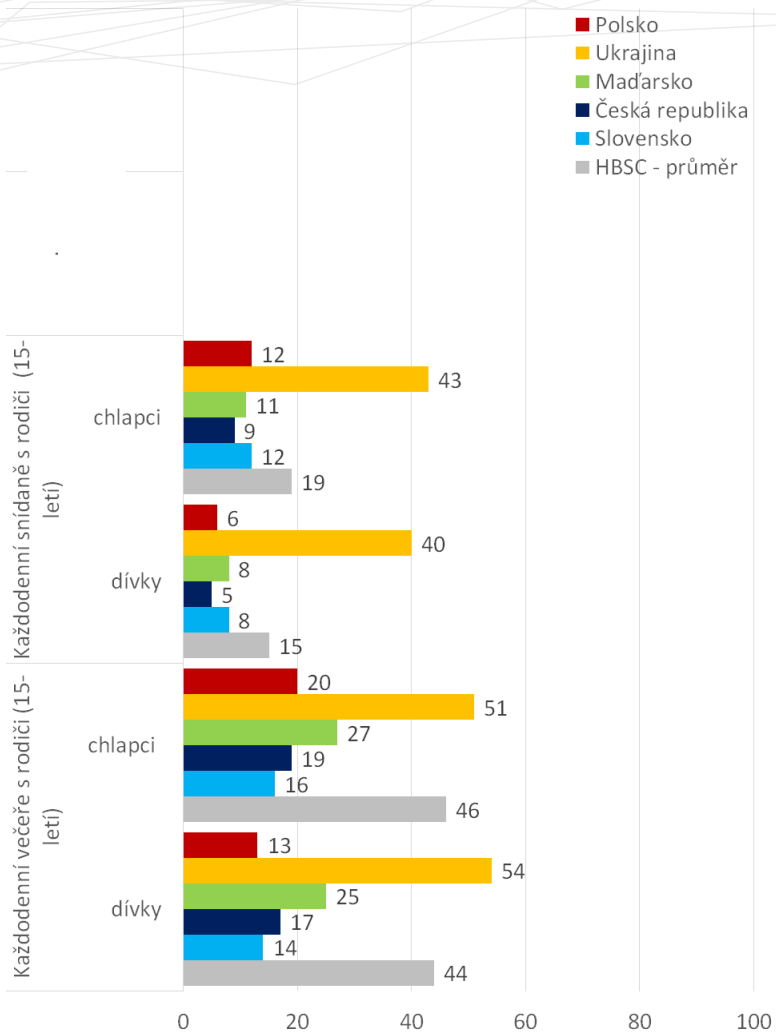
< Snídaně

Gabriela Némethová, 11 let

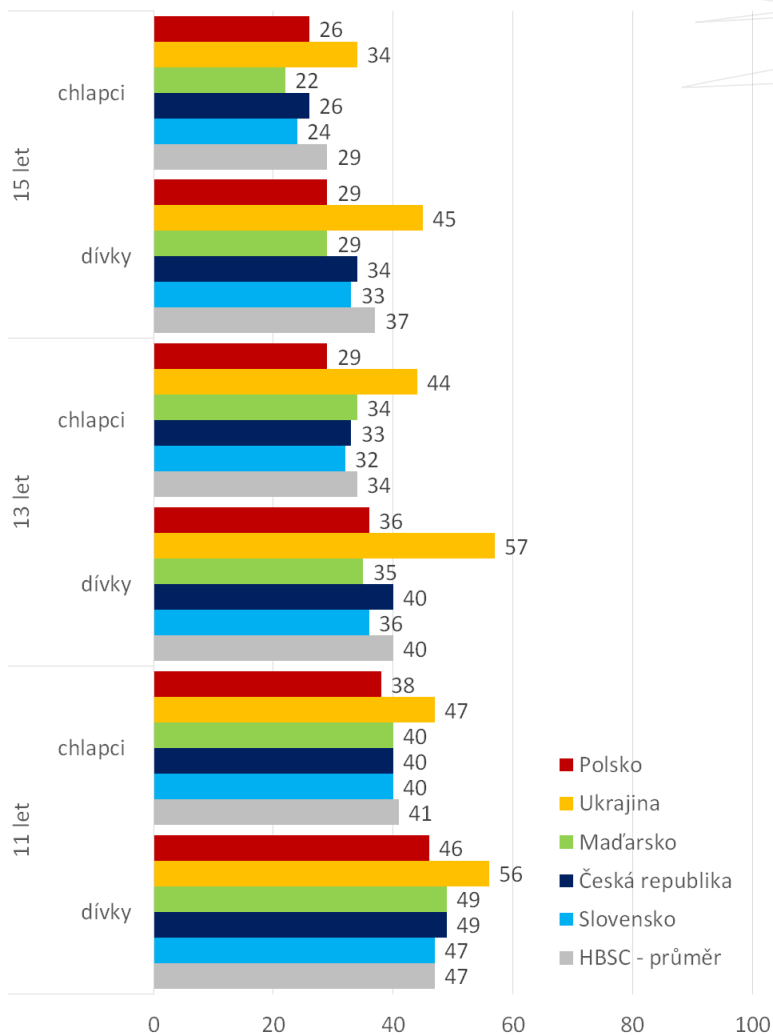
Obrázek 8: Každodenní snídaně (v %)

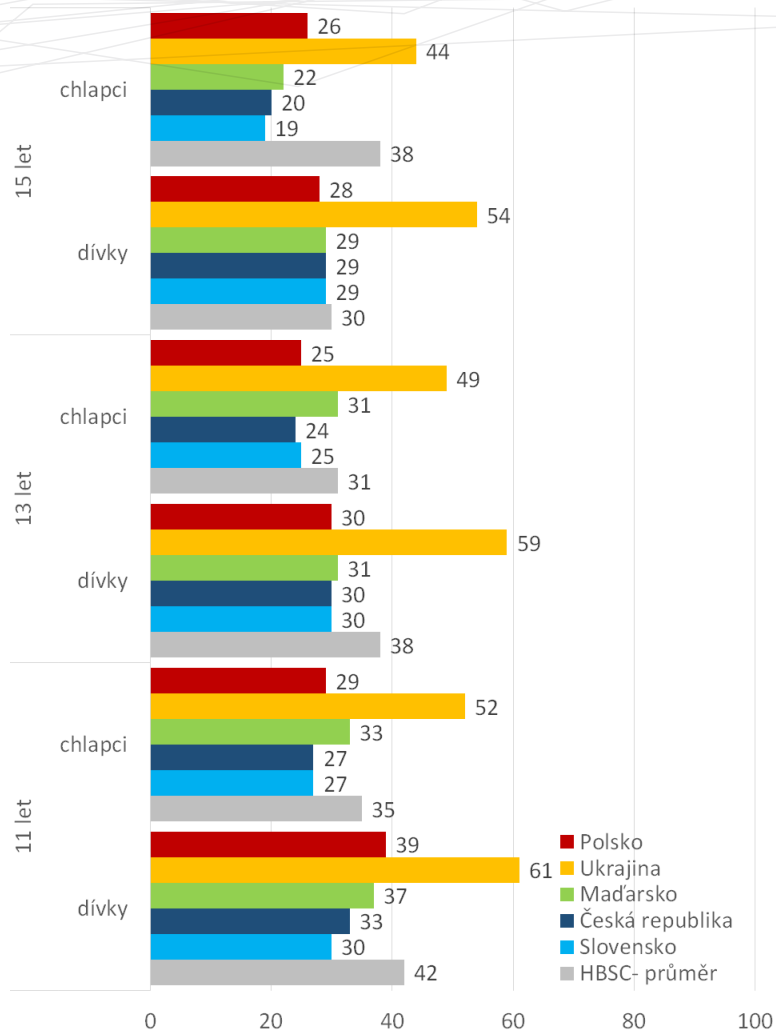
Obrázek 9: Každodenní snídaně a večeře s rodiči (v %)

Obrázek 10: Každodenní konzumace ovoce (v %)

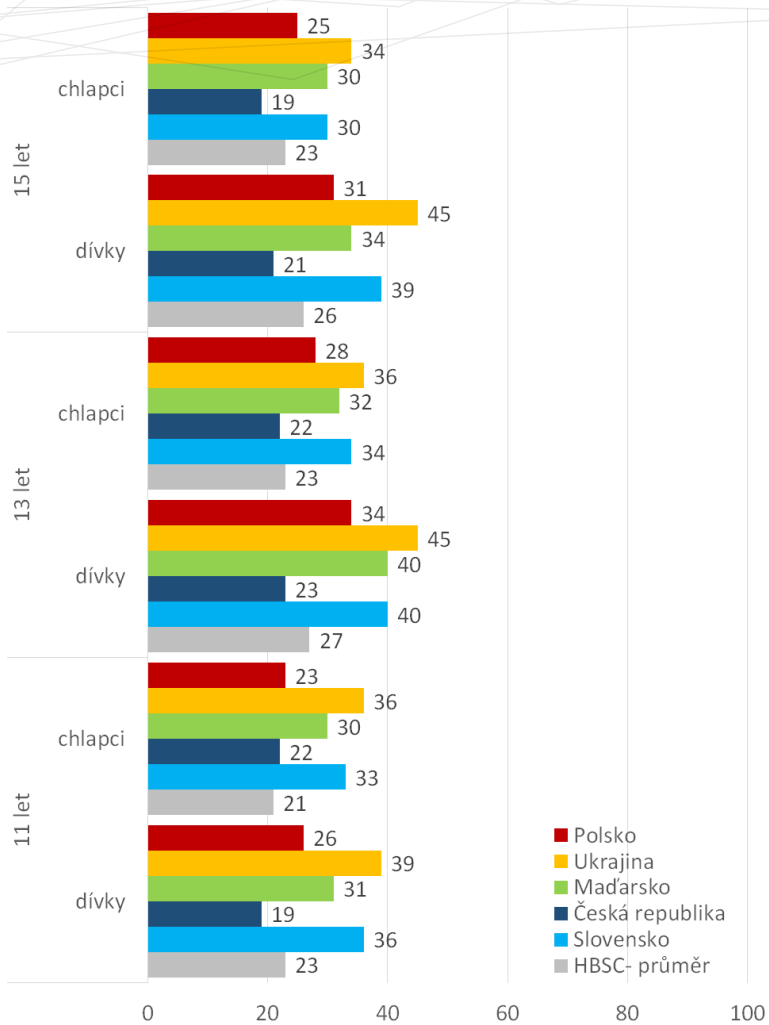
Obrázek 11: Každodenní konzumace zeleniny (v %)

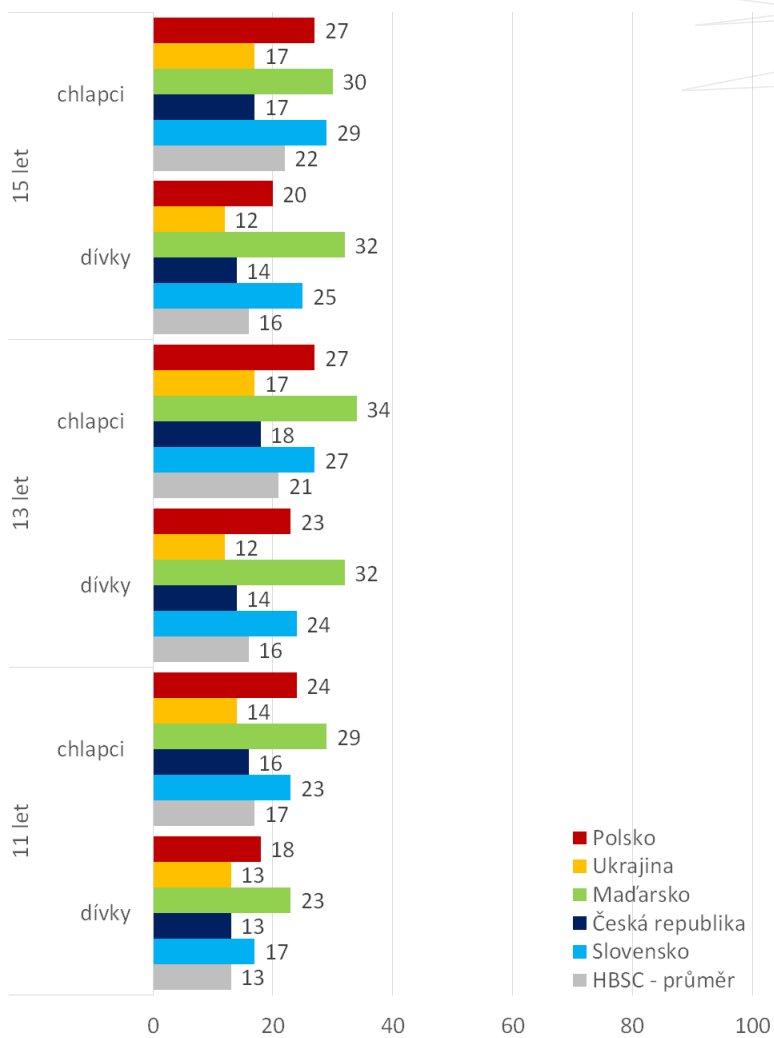
Obrázek 12: Každodenní konzumace sladkostí (v %)

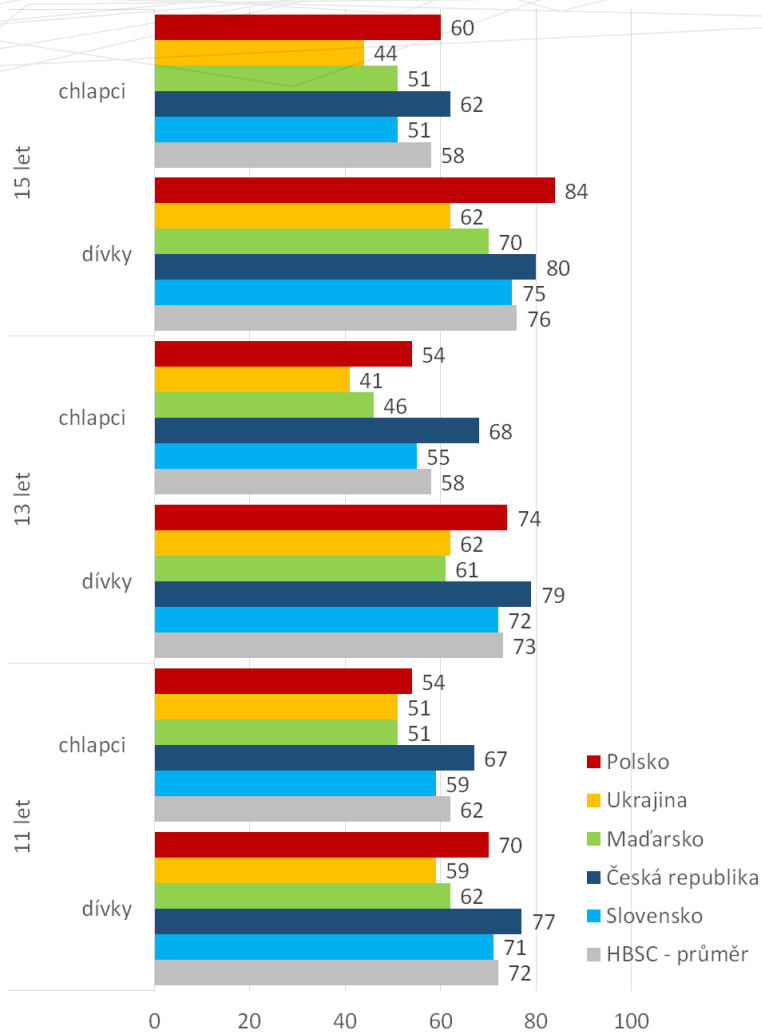
< V kuchyni

Nela Gondová, 16 let

Obrázek 13: Každodenní konzumace slazených nápojů (v %)

Obrázek 14: Čistění zubů častěji než jednou denně (v %)

UŽÍVÁNÍ PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTEK

Slovenští, čeští a maďarští školáci se oproti průměru studie HBSC přiznávají častěji k tomu, že se **opakovaně opili**, a to zejména u kategorie 15letých. Školáci z Ukrajiny a Polska se pohybují na úrovni průměru.

První zkušenost s alkoholem ve věku 13 let a méně se ve všech sledovaných státech pohybovala na úrovni průměru studie HBSC. Výjimkou je Maďarsko, kde školáci tuto zkušenost udávají častěji.

Pravidelnou konzumaci alkoholu (alespoň jednou týdně) uvádějí slovenští, čeští, ukrajinští a polští školáci zhruba srovnatelně často s průměrem studie HBSC. Horší situaci můžeme pozorovat v Maďarsku obzvláště u 15letých školáků, kteří ve srovnání s průměrem studie HBSC konzumují alkohol častěji.

Zkušenost s užíváním tabáku mají oproti průměru studie HBSC slovenští, čeští, maďarští a polští školáci častější a to zejména mezi 13 a 15letými. Ukrajinští školáci se nacházejí přibližně na úrovni tohoto průměru.

Výskyt **zkušeností s užíváním marihuany a jejím pravidelným užíváním** (alespoň jednou měsíčně) je v případě ukrajinských školáků výrazně pod průměrem studie HBSC. Čeští a polští školáci jsou naopak v oblasti zkušeností s užíváním marihuany nad úrovní tohoto průměru.

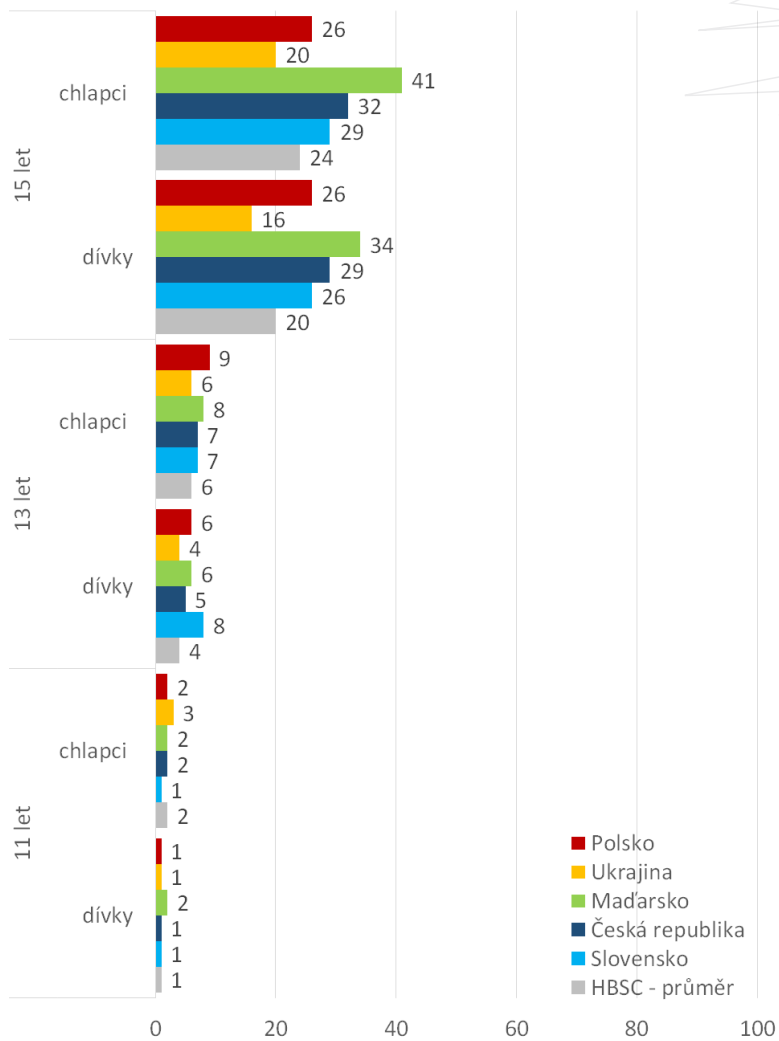
*Ve 13-ti se začnou měnit
choutky, a tak začnou
kouřit. (11 let)*

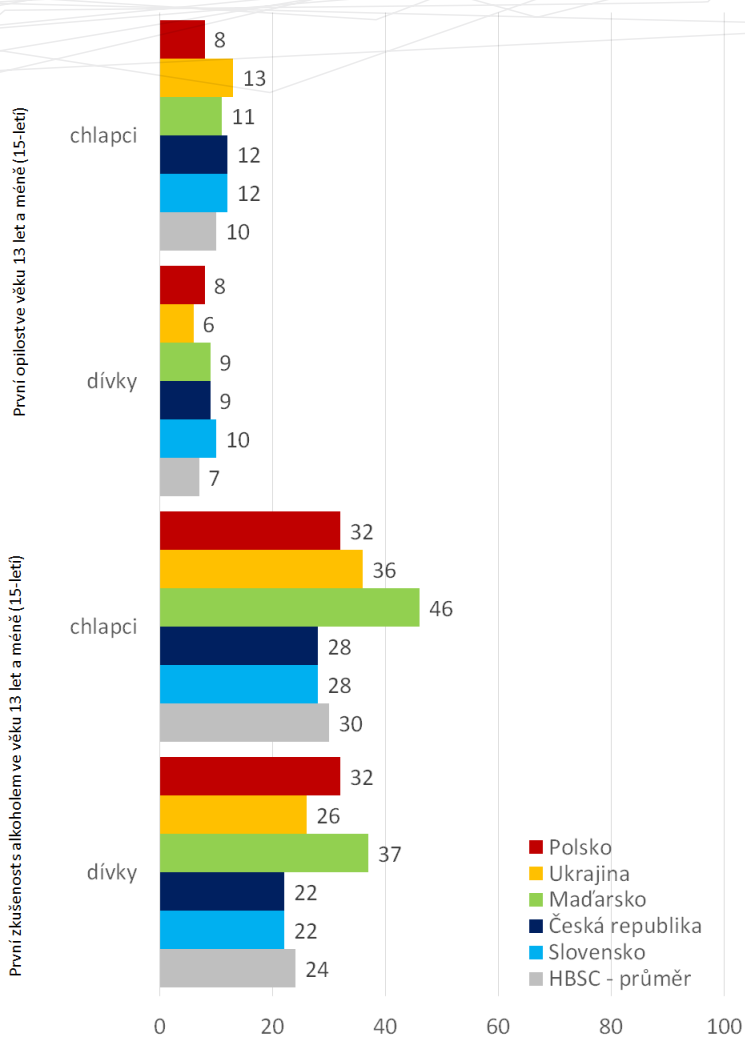
< Konflikty

Barbora Zakršmířová, 13 let

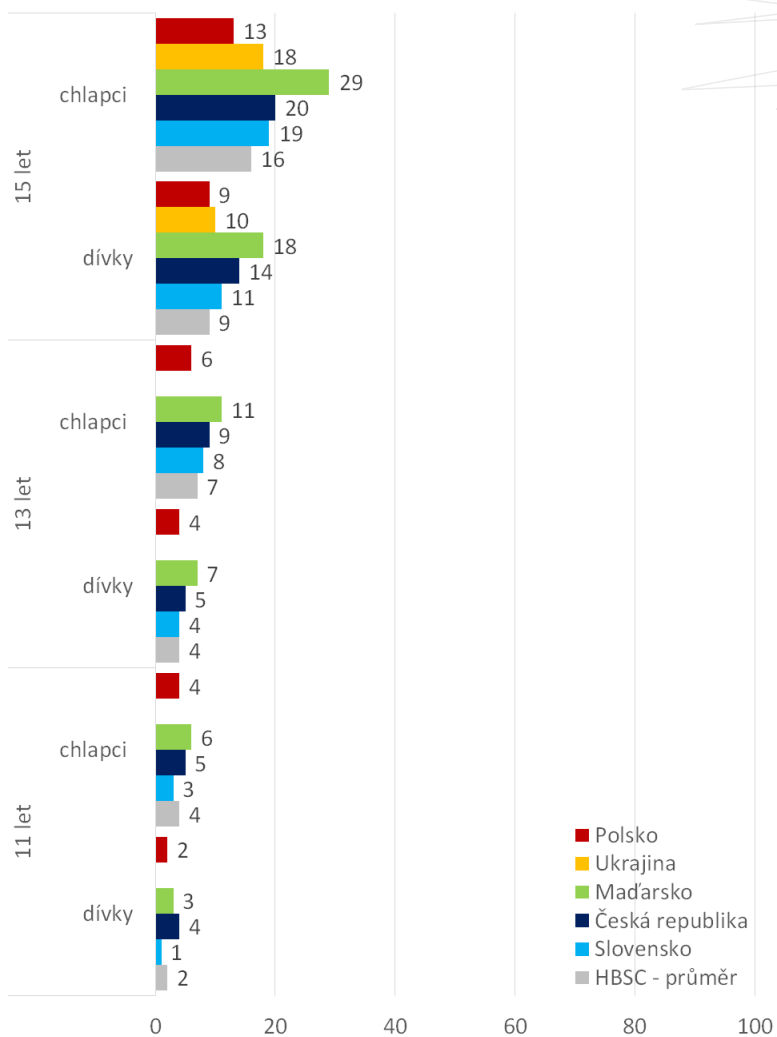
Obrázek 15: Podíl dětí, které se opily 2 a vícekrát (v %)

Obrázek 16: První zkušenost s konzumací alkoholu a opilství ve věku 13 let a méně (v %)

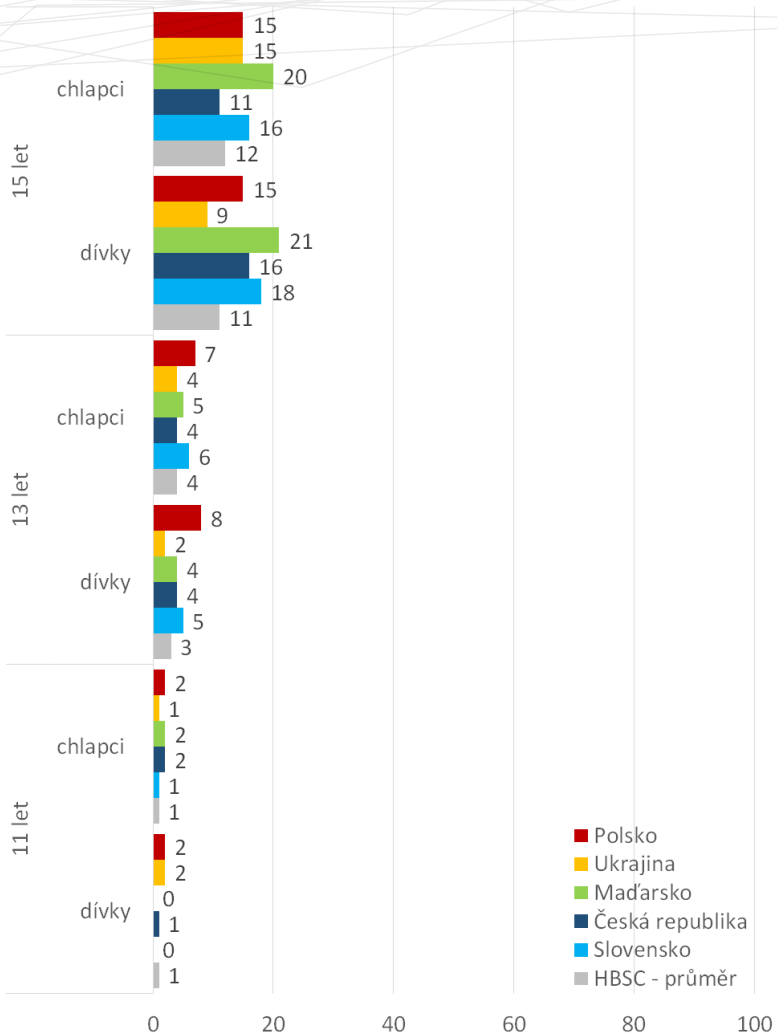

Obrázek 17: Konzumace alkoholu alespoň jednou týdně (v %)

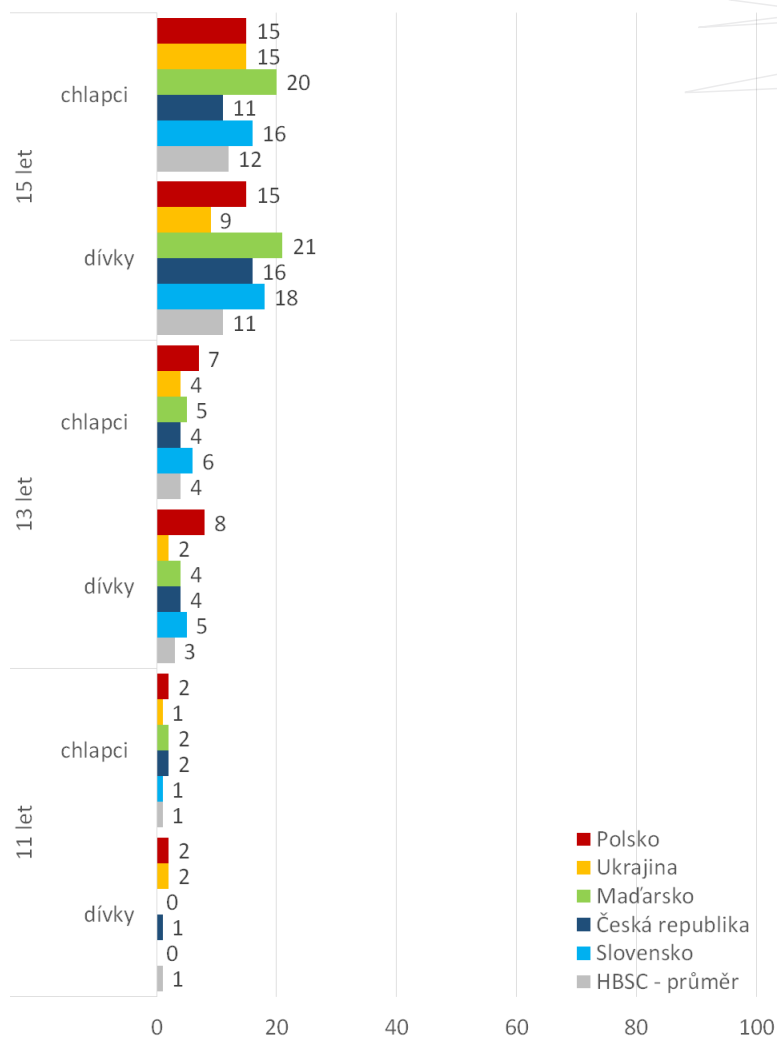

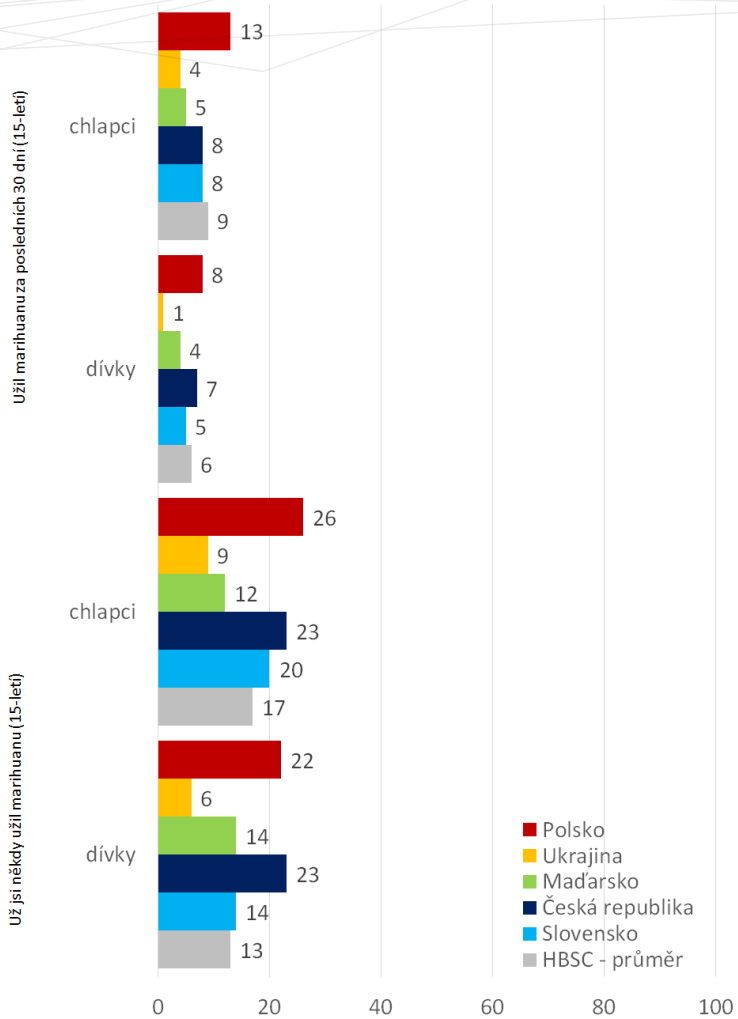
Obrázek 18: Zkušenost s kouřením tabáku (v %)

Obrázek 19: Kouření tabáku alespoň jednou týdně (v %)

Obrázek 20: Užívání marihuany (v %)

SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ

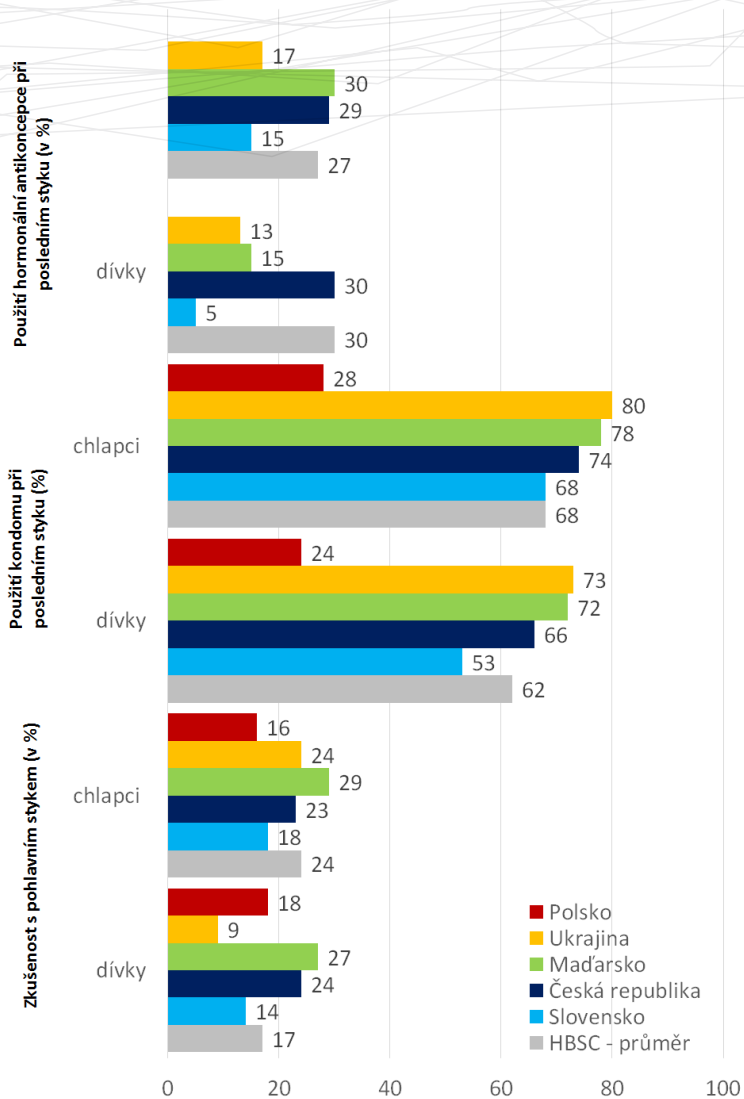
Sexuální chování bylo zkoumáno pouze u 15letých školáků. V oblasti **zkušenosti s pohlavním stykem** jsou slovenští a polští školáci pod průměrem studie HBSC. Nad průměrem jsou naopak školáci z Maďarska a České republiky.

Používání **kondomu při posledním pohlavním styku** je u slovenských a polských školáků rovněž pod průměrem studie HBSC. Častější výskyt používání kondomu lze sledovat u českých, maďarských a ukrajinských školáků.

Užívání **hormonální antikoncepce** ve formě tabletek při posledním pohlavním styku je u slovenských a ukrajinských školáků pod průměrem studie HBSC.

Obrázek 21: Sexuální chování (v %)

< Zasněná

Roberta Belanová, 14 let

country
ob (U 1030)
4/32, 9,5 mm hruby HDF, 1,507 m²

stav uvádzajú DVD edíciu
60. ROKOV

...al starosta
...písať zapiemca.
...sť boli v pod
...vare sa podľa
...do az o výše
...cent
...horovca ministerstva
...v slovenskom jazyku
...nosu v súčasnosti
...rokoch to bolo
...cent.
...Horšie ma to
...Madránsko
...latu pr
...perov
...lepsi
...centi
...aret cu
...nezvere
...rast okolo
...ovstati

...e v Ciernej na
...uci, ona chodi d
...dal podnet na

...celková pre
...užieb, znížil opr
...obdobiu vlni o
...ch dvoch si
...nat

NÁSILNÉ CHOVÁNÍ

Násilné chování ve formě **častých rvaček** uváděli školáci ze sledovaných států celkově častěji než v ostatních zemích HBSC. Četnost rvaček zejména mezi chlapci posunula tyto státy do první desítky států s nejčastějším výskytem rvaček.

Počet školáků uvádějících, že se stali **obětí šikany** minimálně dvakrát či třikrát v posledním měsíci se pohybuje v Polsku, Maďarsku a na Slovensku na úrovni průměru studie HBSC ve všech věkových kategoriích u chlapců i dívek. Ukrajina naopak patří k první desítce států s nejvyšším výskytem obětí šikany. Naopak čeští školáci oproti průměru studie HBSC uvádějí, že se stali obětí šikany méně často a patřili k desítce států s nejnižším výskytem aktérů šikany.

Čeští chlapci zároveň ve srovnání s průměrem studie HBSC uvádějí, že **byli aktéry šikany** méně často a zařadili se rovněž do první desítky států s nejnižším výskytem aktérů šikany. Naopak slovenští a ukrajínští školáci, zejména 15letí, se k šikanování oproti průměru studie HBSC přiznávali častěji a patřili do první desítky států s nejvyšším výskytem aktérů šikany.

Počet školáků, kteří uváděli, že se stali **obětí kyberšikany** byl relativně nízký a u zemí V4 se nijak dramaticky nelišil od průměru studie HBSC. Na Ukrajině školáci uvádějí, že se stali obětí kyberšikany mírně častěji oproti mezinárodnímu průměru.

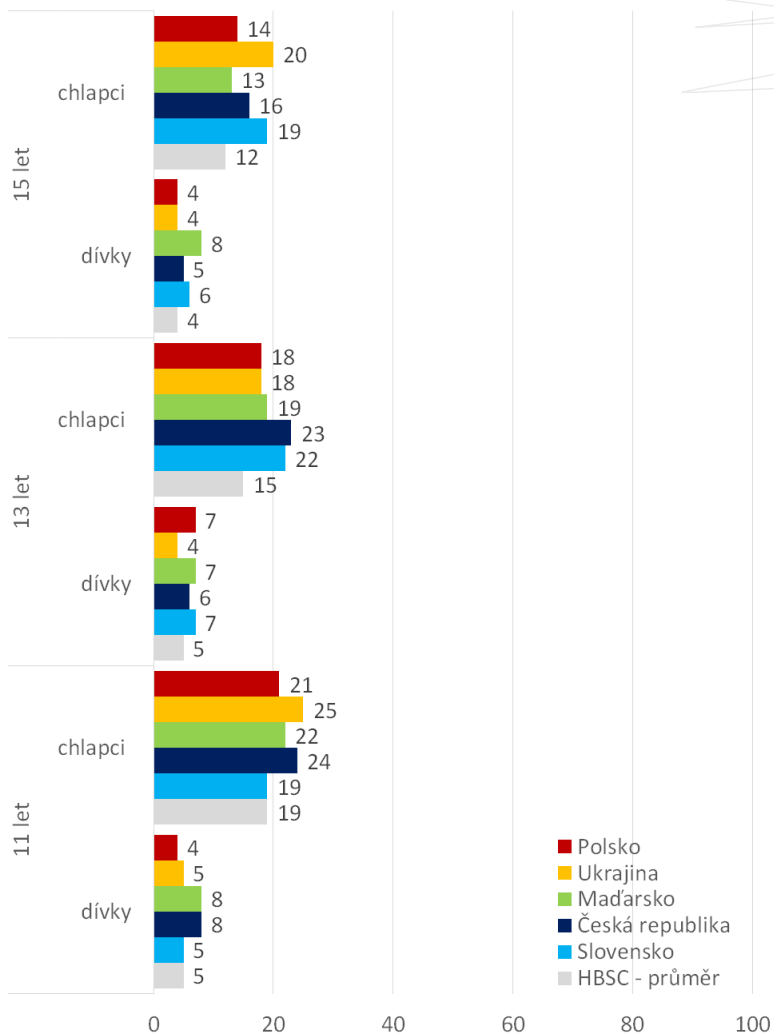
Například, když na něj rodiče doma křičí, tak potom když přijde do školy, tak si právě proto vybije zlost na spolužácích... (11 let)

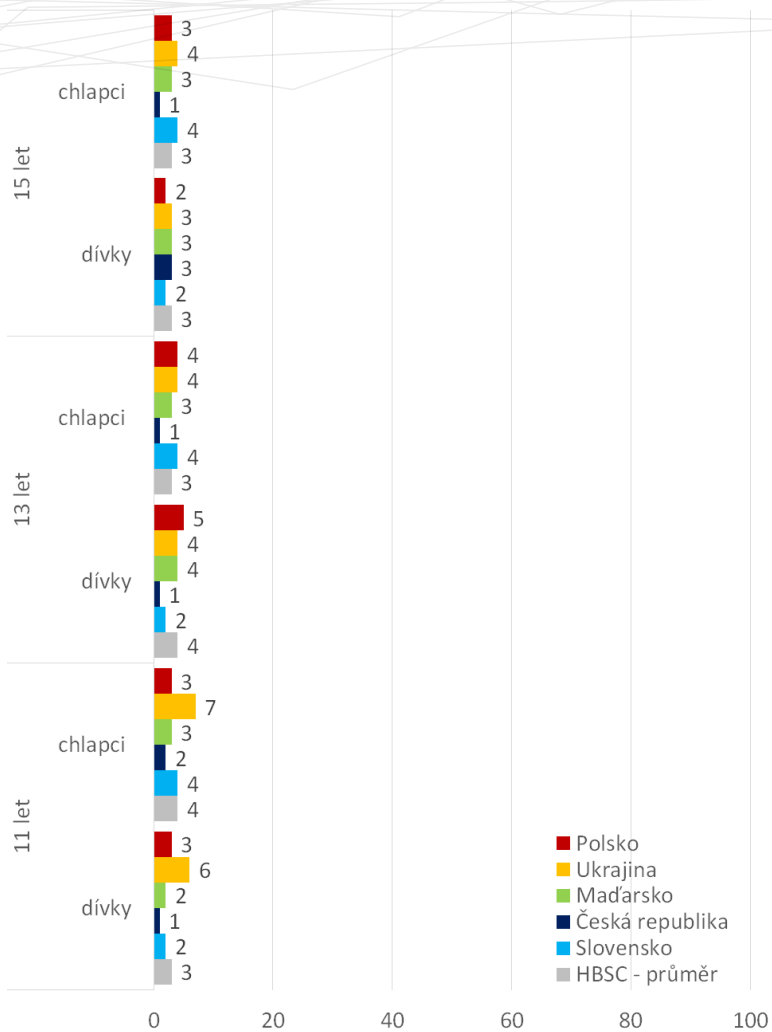
< Nečekané setkání

Adam Pankúch, 12 let

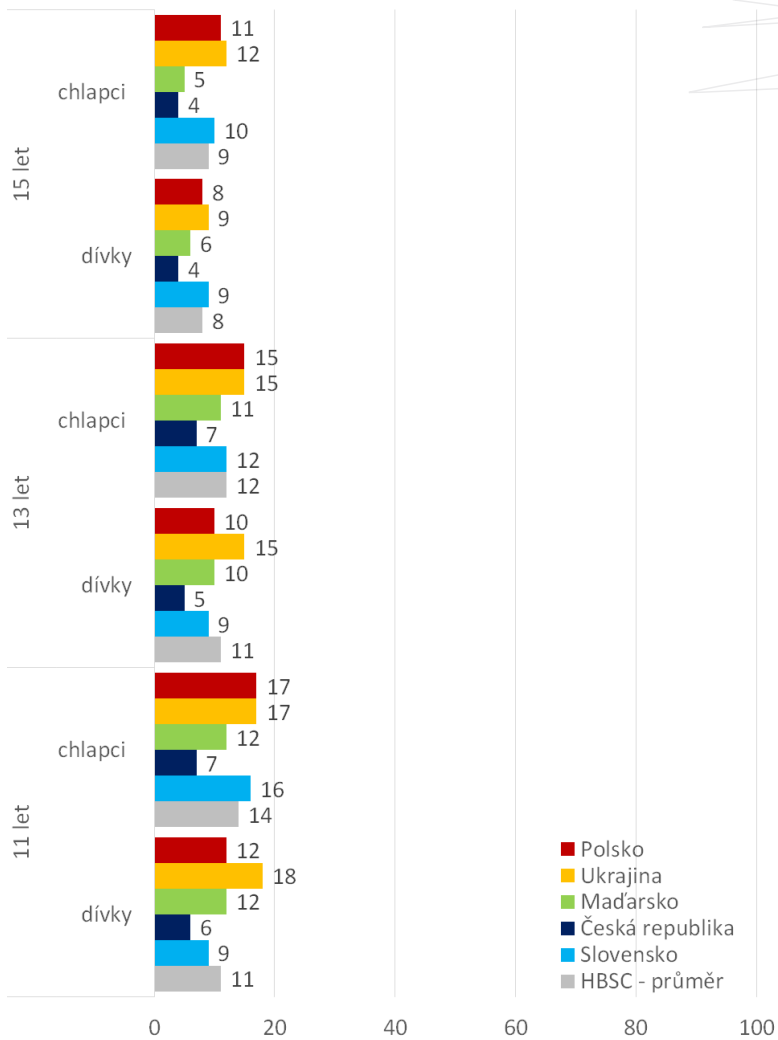
Obrázek 22: Zapojení do rvačky alespoň třikrát za poslední rok (v %)

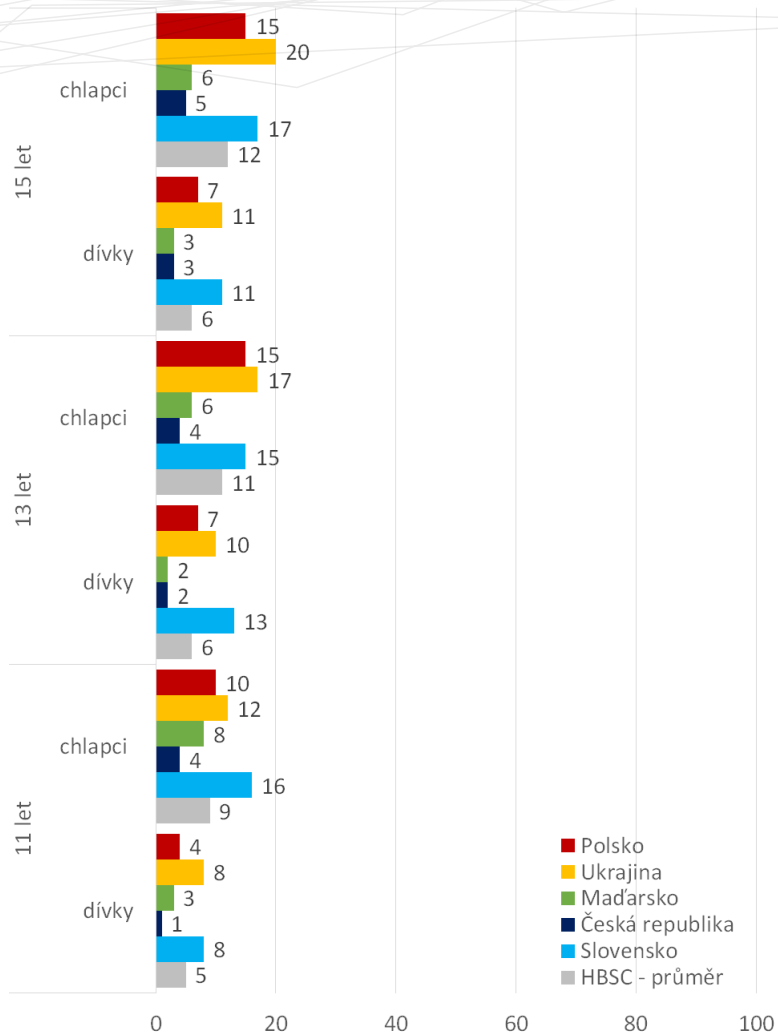
Obrázek 23: Kyberšikana - oběť minimálně 2× nebo 3× za měsíc (v %)

Obrázek 24: Šikanování - oběť minimálně 2x nebo 3x za měsíc (v %)

Obrázek 25: Šikanování - aktér minimálně 2x nebo 3x za měsíc (v %)

POHYBOVÁ AKTIVITA A VOLNÝ ČAS

Z hlediska **pravidelné pohybové aktivity** jsou ukrajinští a slovenští školáci oproti průměru studie HBSC aktivnější a patří do první desítky států s nejvyšším procentem aktivních školáků. U českých, maďarských a polských školáků je výskyt každodenní pohybové aktivity srovnatelný s průměrem studie HBSC.

Slovenští školáci **sledují TV po dobu dvou a více hodin denně** častěji ve srovnání s členskými státy studie HBSC napříč všemi věkovými kategoriemi. Slovensko se tak řadí mezi první desítku států s nejvyšším procentem školáků sledujících v pracovní dny TV po dobu dvou a více hodin. Maďarští školáci jsou naopak z hlediska každodenního sledování TV pod průměrem studie HBSC a umístili se v první desítce států s nejnižším výskytem pravidelného sledování TV po dobu dvou a více hodin.

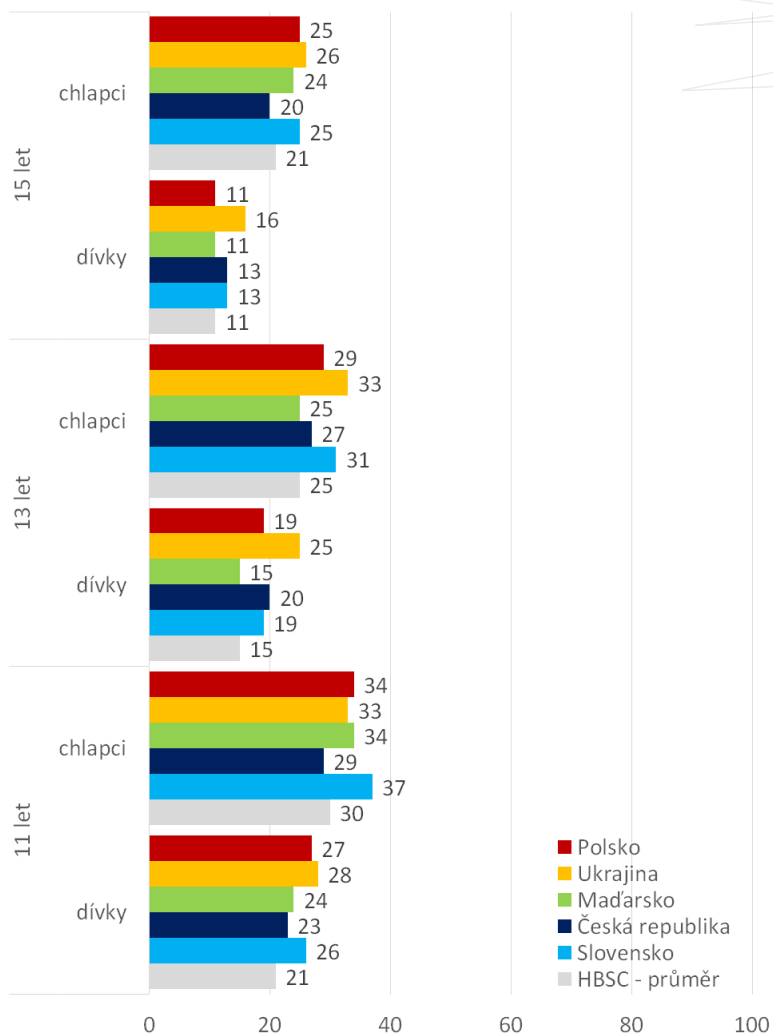
*Máme méně kámošů,
protože všichni jsou
na internetu. (11 let)*

< Na výletě

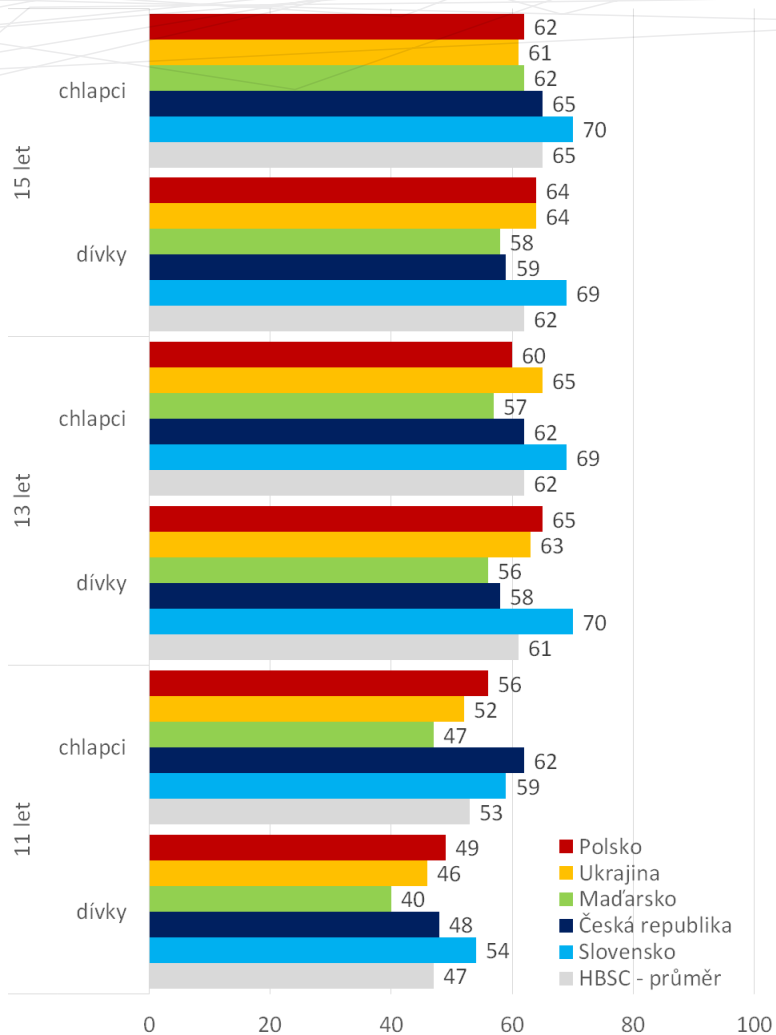
Natália Toporková, 12 let

Obrázek 26: Každodenní pohybová aktivita (v %)

Obrázek 27: Sledování televize po dobu dvou a více hodin denně (v %)

AOR 11/14

VRSTEVNÍCI

Oporu ze strany svých vrstevníků hodnotili maďarští školáci ve srovnání s průměrem studie HBSC lépe, ovšem ukrajinští a polští školáci naopak hůře. Zatímco školáci z Maďarska jsou v pozitivním hodnocení opory vrstevníků na vrcholu žebříčku, školáci z Ukrajiny jsou na jeho samém konci. Slovenští a čeští školáci se od průměru studie HBSC výrazně nelišili, respektive dívky hodnotily oporu vrstevníků pozitivně častěji a chlapci méně často.

Slovenští, čeští a polští školáci se v případě **setkávání s vrstevníky před 20⁰⁰ hod** výrazně neodlišují od průměru studie HBSC. Maďarští chlapci i dívky a ukrajinské dívky se se svými vrstevníky setkávají před 20⁰⁰ hod častěji oproti průměru studie HBSC a v tomto indikátoru tak patří mezi prvních deset států.

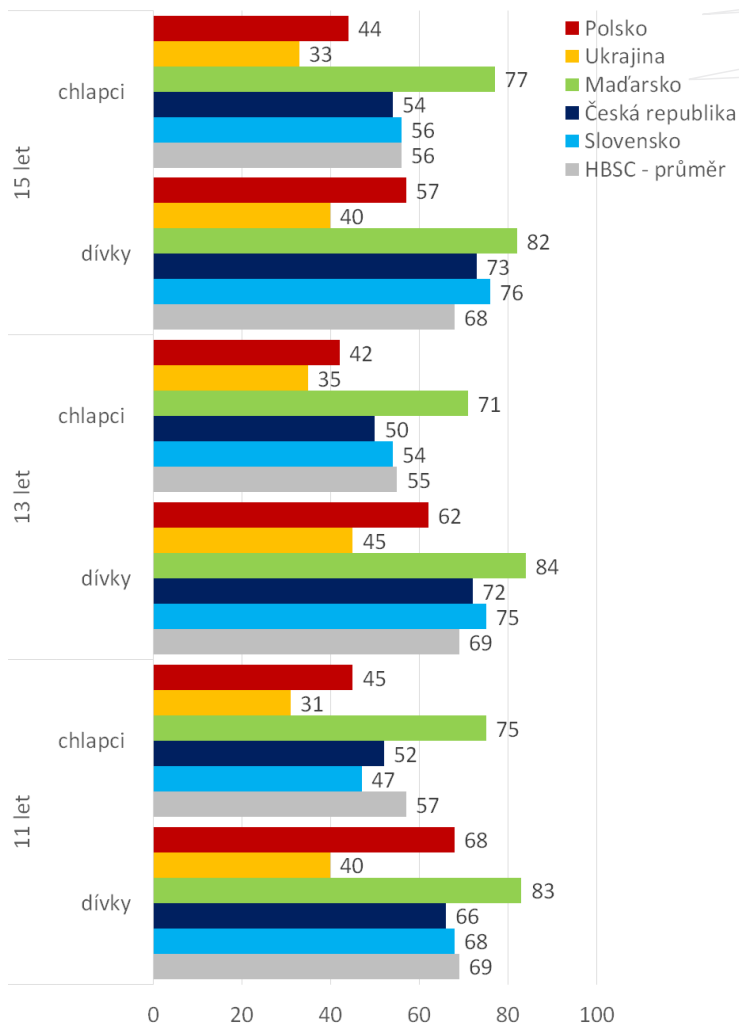
*Jako když kámoš pláče,
že dostal z diktátu 5
a já mu řeknu, ať se
nevzdává. Tak ho
podpořím. (11 let)*

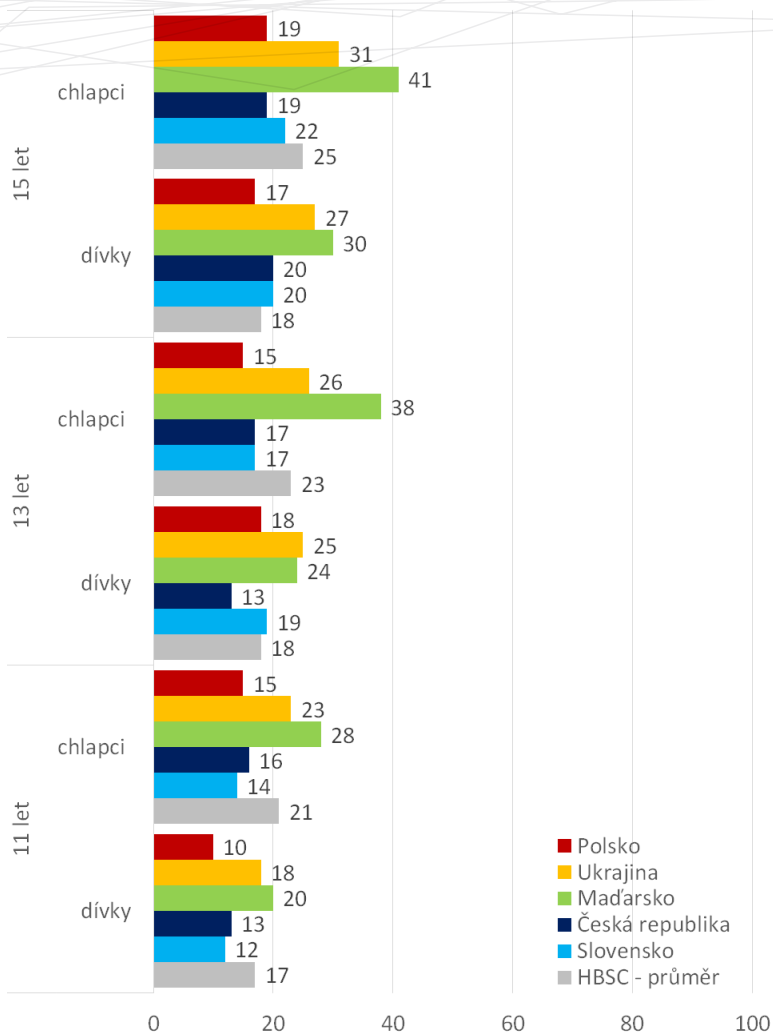
< Kamarádky

Kornélia Tóthová, 6 let

Obrázek 28: Vnímaná opora vrstevníků (v %)

Obrázek 29: Čas strávený s vrstevníky před 20⁰⁰ hod. (v %)

RODINA

V kategorii 11letých se školáci ze sledovaných států neliší v obtížnosti **komunikace s matkou** od průměru studie HBSC. Ukrajinští a maďarští školáci ve věku 13 a 15let dokonce uváděli, že je pro ně komunikace s matkou snadná ve srovnání s průměrem studie HBSC častěji. Naopak 15letí slovenští školáci považují komunikaci s matkou za snadnou méně často oproti zmiňovanému průměru.

V oblasti **komunikace s otcem** je při srovnání Slovenska s ostatními státy situace výrazně horší oproti průměru studie HBSC. V případě 13 a 15letých se slovenští školáci nacházejí dokonce na samém konci žebříčku členských států studie HBSC. Opačný stav můžeme pozorovat na Ukrajině a v Maďarsku, kde školáci považovali komunikaci s otcem za snadnou oproti průměru studie HBSC častěji.

Odlíšná je však situace v celkové **vnímané podpoře ze strany rodiny**. Slovenští, čeští a maďarští školáci se nacházejí nad průměrem studie HBSC a kategorie 11 a 13letých se v tomto indikátoru řadí dokonce do první desítky členských států studie HBSC. Ukrajinští a polští školáci se naopak nacházejí pod průměrem studie HBSC, přičemž Ukrajina je až na samém konci tohoto žebříčku.

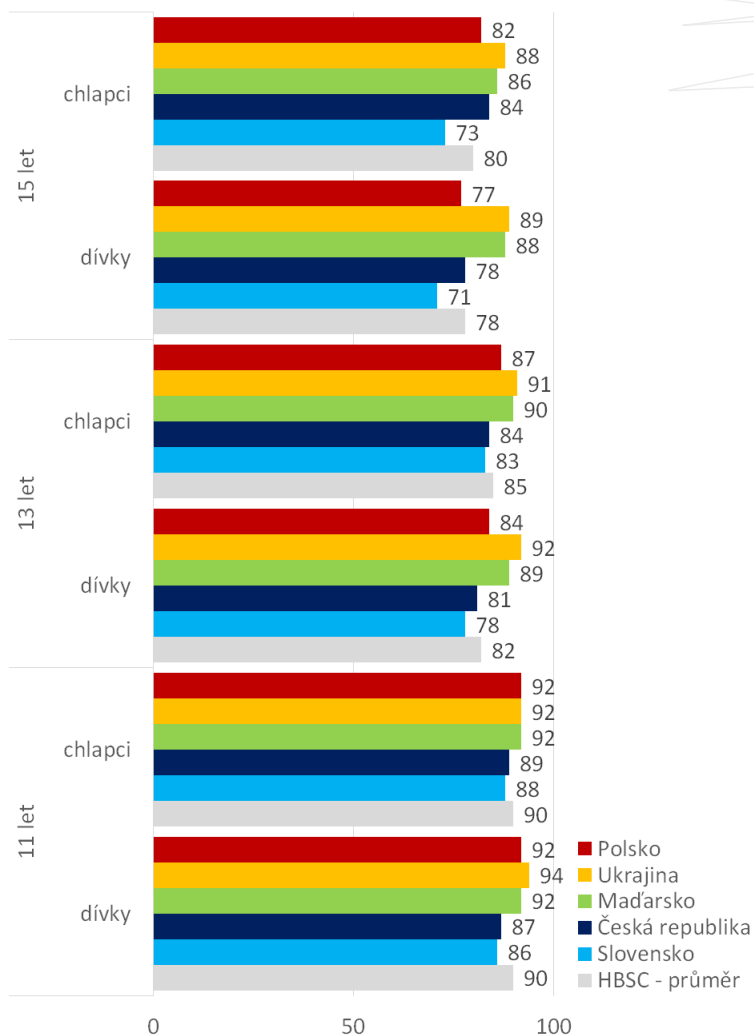
*Rodiče by nám neměli
ve všem vyhovět.
(11 let)*

< Starost

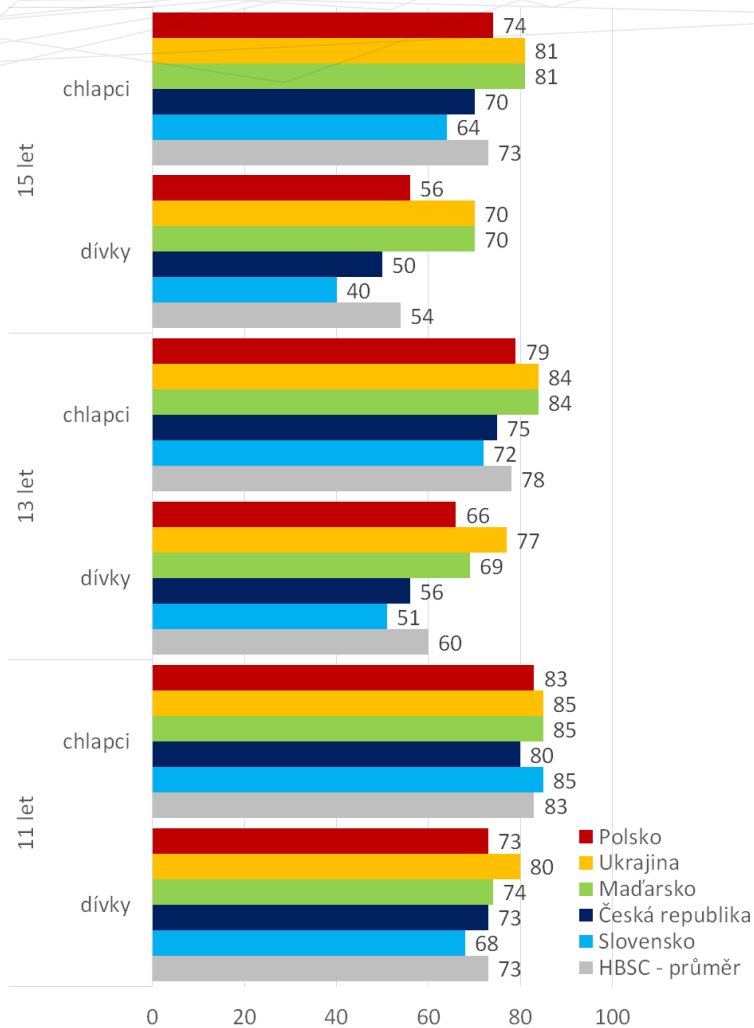
Viktória Dobranská, 8 let

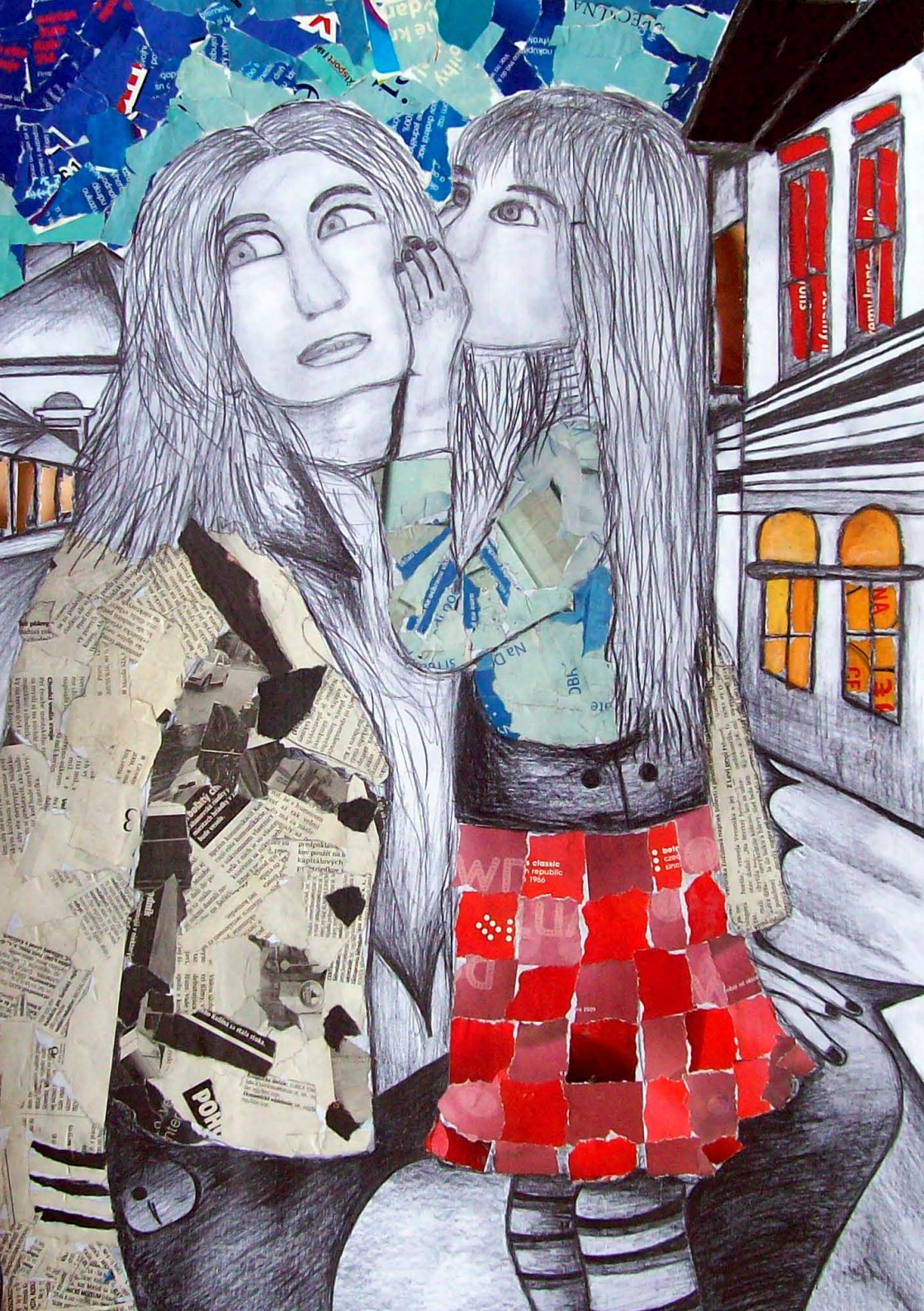
Obrázek 30: Komunikace s matkou je snadná (v %)

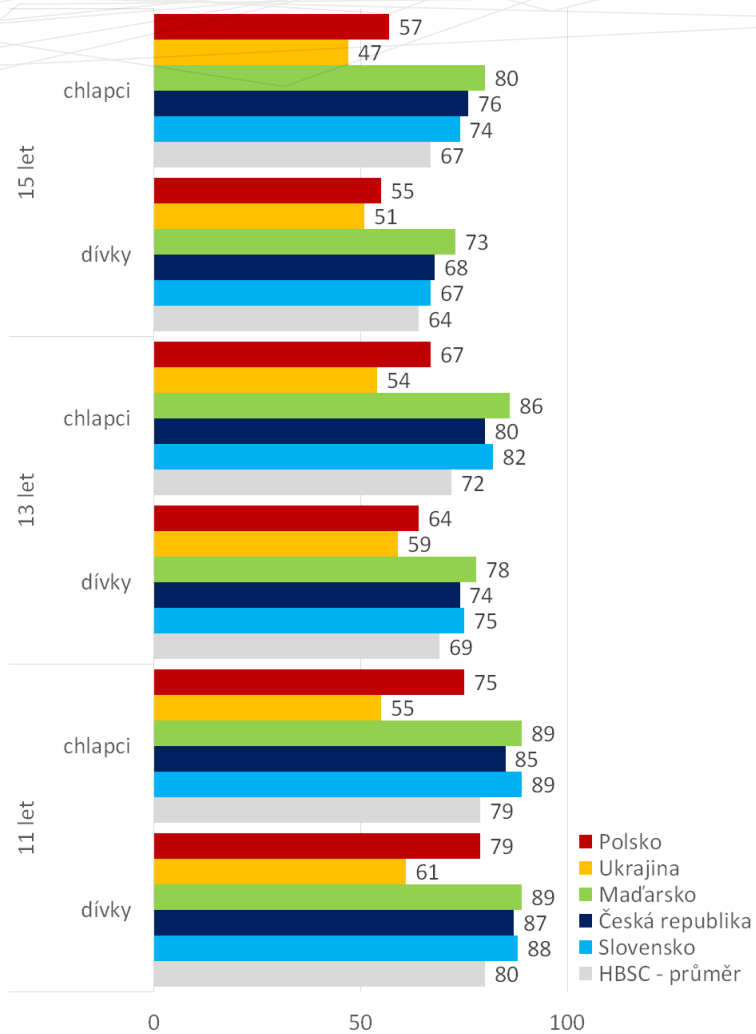

Obrázek 31: Komunikace s otcem je snadná (v %)

Obrázek 32: Podpora ze strany rodiny (v %)

< Naše tajemství

Lucia Labudová, 13 let

ŠKOLA, ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ

Zatímco školáci z Ukrajiny a Polska vykazují vyšší **spokojenost se školou** nebo jsou na hranici průměru studie HBSC (11letí polští školáci), ti ze Slovenska a České republiky udávají napříč všemi věkovými kategoriemi výrazně nižší spokojenost se školou oproti zmiňovanému průměru. Maďarští školáci ve věku 11 let hodnotí školu pozitivně ve srovnání s průměrem studie HBSC méně často, ovšem ve věku 15 let naopak častěji.

Oproti průměru studie HBSC hodnotí svůj **školní výkon** jako dobrý nebo velmi dobrý méně často školáci z České republiky, Maďarska, Ukrajiny a Polska. Naopak slovenští školáci a zejména ti ve věku 13 a 15 let hodnotí svůj školní výkon pozitivně častěji ve srovnání s průměrem studie HBSC.

Úroveň **pocitovaného stresu ze školy** se nacházela v mnoha případech výrazně pod hranici průměru studie HBSC. Nejméně často se pod tlakem školních povinností cítili maďarští školáci a ve starších věkových kategoriích pak i ukrajinští školáci.

Spolužáky považují za přátelské a milé školáci ze sledovaných států (Slovensko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Ukrajina) oproti průměru studie HBSC méně často. Nejnižší podporu ze strany spolužáků vnímají čeští školáci a to ve všech věkových kategoriích u obou pohlaví. Zatímco u všech sousedních států platí, že vnímání podpory ze strany spolužáků s věkem klesá, na Slovensku můžeme pozorovat přesně opačný trend.

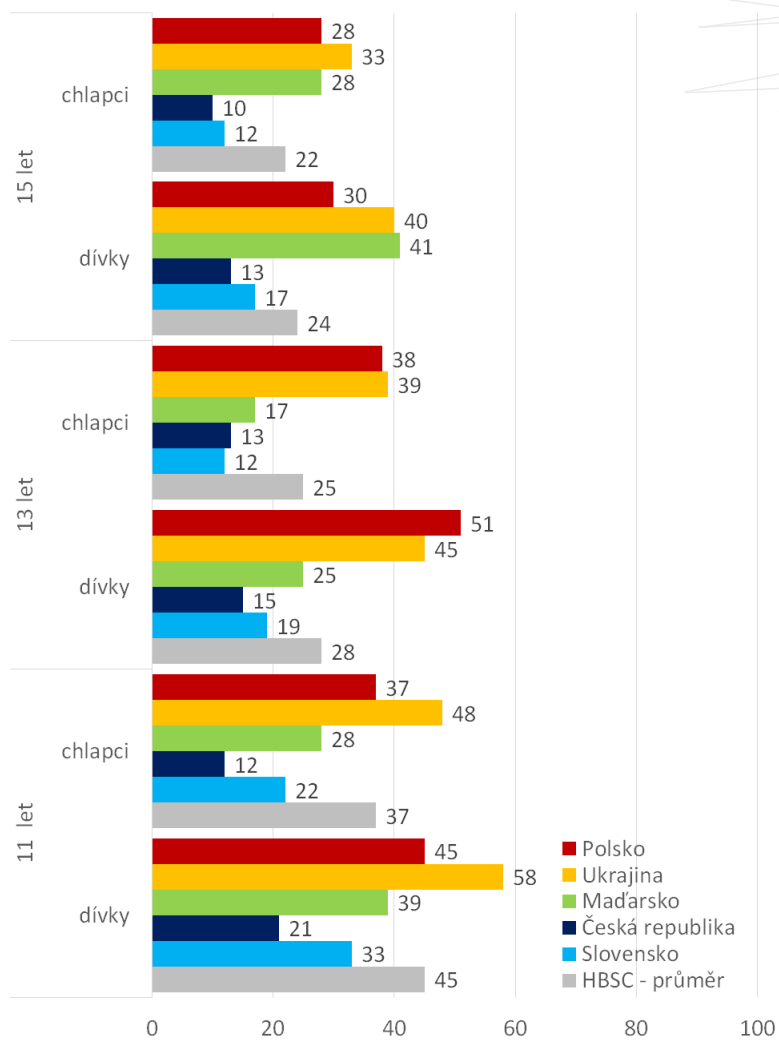
*Škola není zdravá.
Sedím tady a přibírám.
(11 let)*

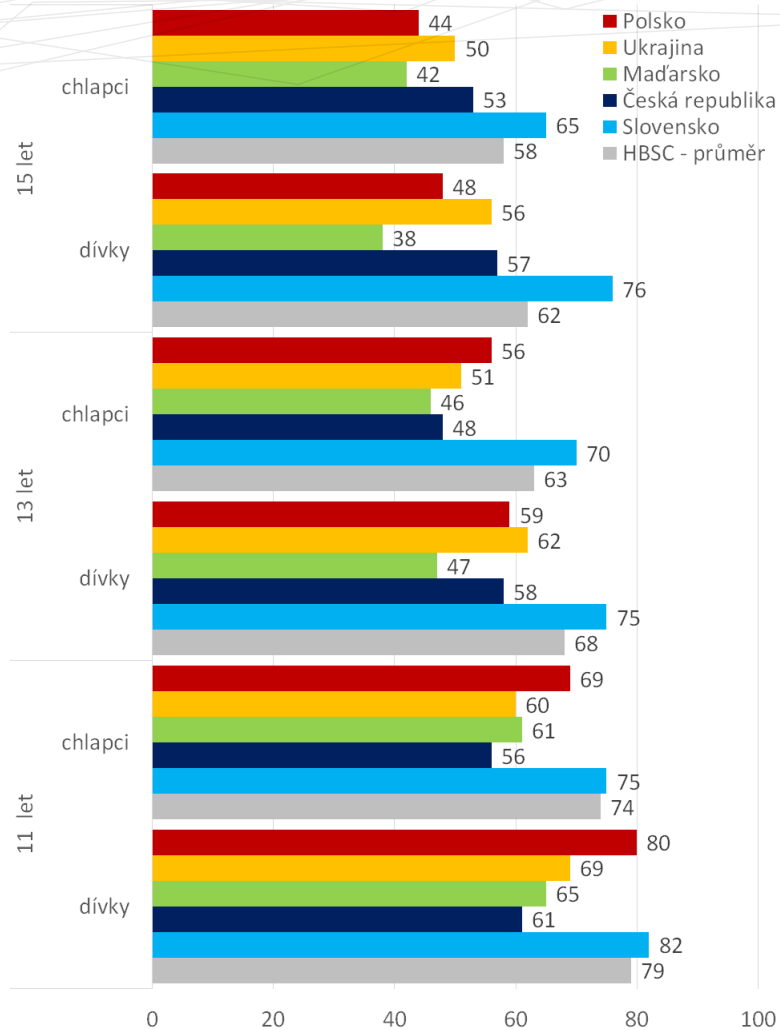
< Přes přestávku

Nina Szabová, 9 let

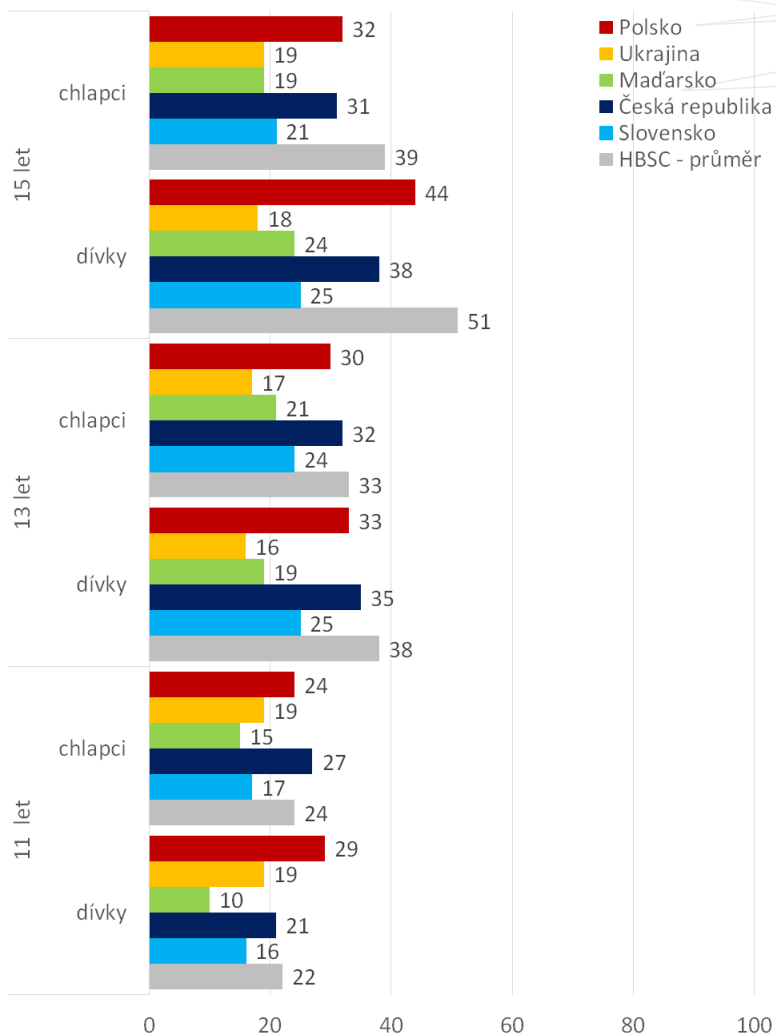
Obrázek 33: Ve škole se jim velice líbí (v %)

Obrázek 34: Velmi dobrý nebo dobrý školní výkon (v %)

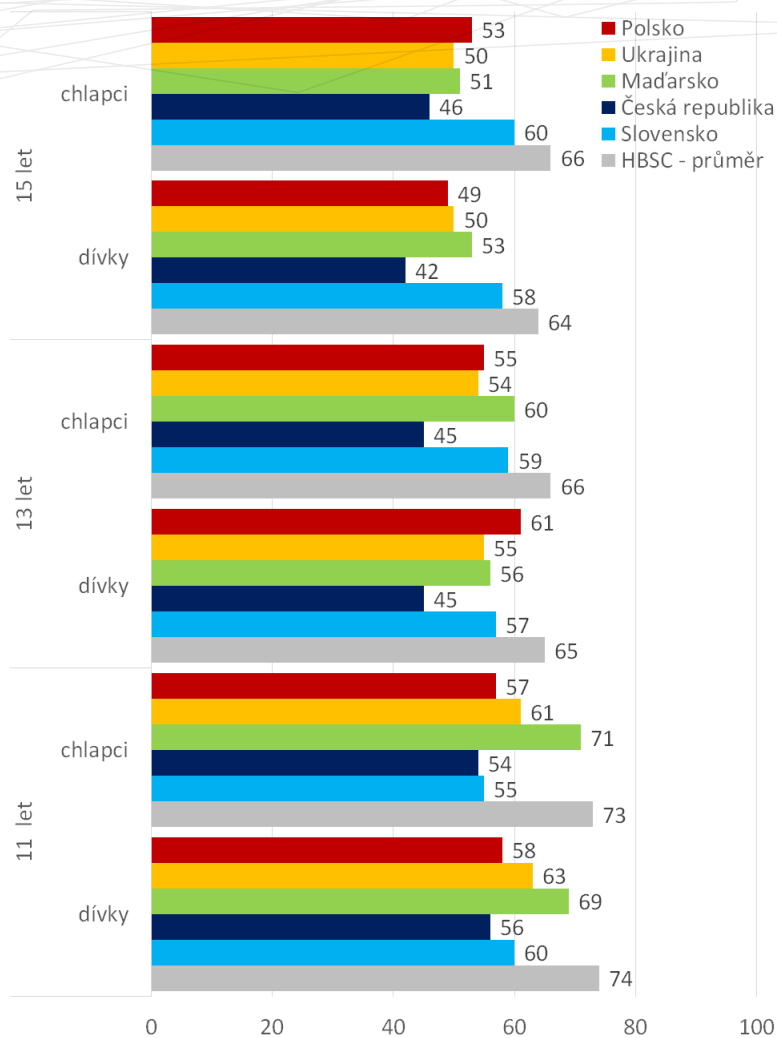

Obrázek 35: Pociťovaný stres ze školy (v %)

Obrázek 36: Spolužáci jsou přátelští a milí (v %)

HBSC projekt, český národní tým

Národní tým zabývající se projektem HBSC čítá 10 zástupců v mezinárodním řešitelském týmu studie HBSC a další členy, kteří se podílejí na přípravě protokolu studie, její realizaci v terénu i zpracování získaných údajů a přenosu poznatků do praxe.

Hlavní řešitel:

- » Mgr. Michal Kalman, Ph.D.
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: michal.kalman@upol.cz

Zástupce hlavního řešitele:

- » Mgr. Zdeněk Hamřík, Ph.D.
Katedra rekreologie, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: zdenek.hamrik@upol.cz

Řešitelský tým:

- » doc. Mgr. Erik Sigmund, Ph.D.
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: erik.sigmund@upol.cz
- » doc. Mgr. Dagmar Sigmundová, Ph.D.
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: dagmar.sigmundova@upol.cz
- » Mgr. Jan Pavelka, Ph.D.
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: jan.pavelka@upol.cz
- » PhDr. Ladislav Csémy
Centrum epidemiologického a klinického výzkumu závislostí, Národní ústav duševního zdraví, Praha
e-mail: ladislav.csemy@nudz.cz

- » Mgr. Ferdinand Salonna, Ph.D.
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: ferdinand.salonna@upol.cz
- » doc. Mgr. Jana Vašíčková, Ph.D.
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: jana.vasickova@upol.cz
- » Mgr. Zuzana Půžová
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: zuzana.puzova@upol.cz
- » Mgr. Petr Baďura
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: petr.badura@upol.cz
- » Mgr. Jana Vokáčová
Institut aktivního životního stylu, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: jana.vokacova@upol.cz
- » Mgr. Tomáš Hollein
Katedra rekreologie, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: tomas.hollein@upol.cz
- » Ing. Vladimír Hobza
Katedra rekreologie, FTK Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: v.hobza@upol.cz
- » prof. Ing. Mgr. Peter Tavel, Ph.D.
Institut sociálního zdraví, CMTF, Univerzita Palackého v Olomouci
e-mail: peter.tavel@upol.cz
- » MUDr. Jarmila Rážová, Ph.D.
Ministerstvo zdravotnictví, Národní síť podpory zdraví
e-mail: jarmila.razova@mzcr.cz

